

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэлуклэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэлорышланлэу Адыгеим шыIэм ипашэу Дмитрий Ткаченкэм тыгъуасэ зэлуклэгъу дырилагъ. ИкIыгъэ 2010-рэ ильэсым Гъэлорышланлэм иIофшIэн зэфэхьысыжъу фэхъугъэхэм, гъэхъагъэу, шыклагъэу шыIэхэм республикэм ипашэ къакIэупчIагъ.

Дмитрий Ткаченкэм къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, 2009-рэ ильэсым Гъэлорышланлэм гъэхъагъэу иIэхэмкIэ Урысыем я 72-рэ чIыплэр щидыбытыгъэмэ, 2010-рэ ильэсым я 26-рэ чIыплэм къэсын ылъэкIыгъ. Пшгъэрэлыгъэу апащхъэ итыр субъект анахъ дэгъу 20-мэ ясытыр хэуцонхэр арэу къыгъэнэфагъ. БлэкIыгъэ ильэсым зэкIэмкIэ Iоф 242364-рэ Гъэлорышланлэм зэхифынэу Iэклэлъыгъ, ащ шыцъу гъэцэкIагъэ хъугъэр Iоф 157699-рэ. КъулыкъушIэхэм япшгъэрэлыгъэр дэгъу зэрэзэшIахыгъэм ишIуагъэкIэ консолидированнэ бюджетым сомэ миллиони 176,9-рэ рагъэхъажьын алъэкIыгъ. ГумэкIыгъо шъхъалэу паштэм къыгъэнэфагъэхэм ащыщых зы суд приставым зэхифын фэе Iофыр зэрэбэр, ащ къыхэкIыкIэ ахэм ащыщыбэхэр

къулыкъум зэрэхэкIыжыкIэхэр, нэмыкIхэри. Яматериальнэ базэ хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм ыкIи ежъ Гъэлорышланлэм иунэ ышIыным апае 2012-рэ ильэсым федеральнэ гупчэм ахъщэ къафитIупщынэу зэрэзэгъыгъэхэр Д.Ткаченкэм къыIуагъ.

Зигугъу къэтшIыгъэ структурэм ильэсым къыкIоцI Iофэу ышIагъэм Тхьаклушынэ Аслъан осэшIу къыфишIыгъ, сьд фэдэрэ лъэныкъокIэ IэпыIэгъу фэхъунхэм зэрэфэхъызырхэр къыхигъэщыгъ.

АР-м и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан УФ-м ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ и Гъэлорышланлэу АР-м шыIэм ипашэу ГъунэжыкIо Мурат зэлукIэгъоу дырилагъэм Iофыгъо зэфэшъхъафхэм ащытегушылагъэх.

Мыекъопэ, Кошхъэблэ ыкIи Шэуджэн районхэм Гъэлорышланлэм иотделхэр зэрашымкIэхэр, ахэм икIу фэдиэу техникэр зэрэIэклэмлыгъэр гумэкIыгъо шъхъалэу Тхьаклушынэ Аслъан къыгъэнэфагъ. Анахъу анаIэ зытырагъэтын фаер Мыекъопэ районыр арэу ылъытагъ. Сыда плэмэ мыщ чIыплэшхо еубыты, пэз-

упIэу итхэр зэпэчыжъэх. ОшIэ-дэмышIэ Iоф къызыхъукIэ цыфхэм псынIэу уалъыIэсын амал шыIэн фае. Джащ фэдэу мы районым турист кластер зэрэагъэпсыщтыри зыщыбгъэгъушIэ зэрэмышъуштыр республикэм ипашэ къыIуагъ. Шыклагъэу шыIэхэр дэгъэзыжыгъэнхэм пае Гъэлорышланлэм федеральнэ гупчэм зыфигъэзэныр нахъ тэрэзэу ылъытагъ, республикэри амалэу иIэмкIэ IэпыIэгъу къызэрафэхъуштыр къыхигъэунэфыкIыгъ.

Президентым зигугъу къышIыгъэ лъэныкъохэр гъэцэкIэгъэнхэм пае Мыекъопэ районым чIыгу Iахъ къызэрэщIахыгъэр, межрайон отделхэр гъэпсыгъэнхэм фэшI проектнэ-сметнэ документациер зэрагъэхъазырыгъэр ыкIи цыфхэм ящынэгъончъагъэ къэухъумэгъэным епхыгъэ федеральнэ программэхэм чанэу зэрахэлажъэхэр ГъунэжыкIо Мурат къыIуагъ. Республикэм ипашэ пшгъэрэлыгъэу къыгъэуцугъэхэр зэшIохыгъэнхэм тапэки Iоф зэрэдашIэщтыр кIэух зэфэхьысыжъэу къышIыгъ.

Мы мэфэ дэдэм Тхьаклушынэ Аслъан муниципальнэ образованиеу «ТэхъутэмыкIо районым» иадминистрацие ипашэу ПшыдатэкIо Ризо ригъэблэгъагъ. Районым иэкономикэ изытет зыфэдэм, социальнэ мэхъанэ зилэ программэхэр зэрагъэцэкIэхэр, нэмыкI лъэныкъохэми бгъуитIур атегушылагъэх.

Мы аужырэ ильэс заулэм ТэхъутэмыкIо районым гъэхъэгъэшIухэр ышIынхэ зэрилъэкIыгъэр республикэм ипашэ игуапэу къыхигъэщыгъ. Муниципальнэ образованием фэдэу къыхъыжырэм хэшIыкIэу хэхъуагъ, проектышхохэр шыIэныгъэм цыпхырищынхэ ылъэкIыгъ. АщкIэ федеральнэ гупчэри республикэри IэпыIэгъу къыфэхъугъэх.

ПшыдатэкIо Ризо къызэриIуагъэмкIэ, 2010-рэ ильэсыр пштэмэ, консолидированнэ бюджетыр сомэ миллион 447,7-м кIэхъагъ, планэу агъэнэфэгъагъэр проценти 106,8-кIэ гъэцэкIагъэ хъугъэ. 2009-рэ ильэсым мыщ фэдэ иуахыгъэ егъэшIагъэмэ, 2010-рэ ильэсым фэдэу къахъыжыгъэр сомэ миллиони 100-м ехъукIэ нахъыб. Псауныгъэр къэухъумэгъэным, гъэсэнэгъэм, культурэм, гъогухэм яшIын алъэныкъокIэ гумэкIыгъоу шыIэхэм район пашэр къащыуцугъ, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм Iоф зэрэдашIэрэр къыIуагъ.

ТэхъутэмыкIо районыр республикэ бюджетым цымыугъэу, гумэкIыгъоу къэуцухэрэр ыгъэцэкIэнхэмкIэ амалышIухэр зэрэIэклэлъхэр мыщ дэжыкI Тхьаклушынэ Аслъан къыIуагъ. НэмыкI муниципальнэ образованием ялътыгъэмэ, районым ибюджет макIэп, хъакъулахъэу къаугъоирэри бэ. Ахэр агъэфэдэ социальнэ Iофыгъохэр зэшIахынхэ зэрэфаер Президентым анахъ шъхъалэу къыхигъэщыгъ. Джащ фэдэу цыфхэм ятхъаусыхэхэм ыкIи ялътэу тхылъхэм район администрациер охътэ кIэклым ахаллэгъэ, ахэм джэуап аритыжыкIын зэрэфаер къыIуагъ.

— Ахъщэшхо зищыкIэгъэ проектхэм апэлухъащт ахъщэмкIэ федеральнэ ыкIи республикэ бюджетхэр районым IэпыIэгъу къыфэхъуштых, ау нэмыкI лъэныкъохэмкIэ ежъ ащ ышгъэ ылыгъыжыкIын амал иI. Ар къыдэтлътэтэз тиIофшIэн тапэклэ лъыдгъэклотэщт, — къыIуагъ республикэм ипашэ зэлукIэгъум зэфэхьысыжъхэр къыфишIыхэхэ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Шынэгъончъагъэр къаухъумэ

Мыекъуапэ цыфыбэ зыщызэрэугъоирэ чIыплэу автобус ыкIи мэшIоку вокзалхэр зэрытхэ гупчэм бэрэскэшхо мафэм дзэ машинэ гъэшIэгъонхэр итыгъэх. Къытехъэрэ цыфхэр тхъамыкIагъо горэ къыщыхъугъ ашIошIэу заплыхъэщтыгъ. А чIыплэхэм террористическэ актхэр къащымыгъэхъугъэнхэм фэгъэхьыгъэ учениехэр АР-м и Оперативнэ штаб зэхичэгъагъэх.

УФ-м шынэгъончъагъэмкIэ ифедеральнэ къулыкъу и Гъэлорышланлэу АР-м шыIэм ипресс-къулыкъу ипашэу Александр Янковскэм къызэриIуагъэмкIэ, ахэр едзыгъуитIоу зэтеуыгъагъэх. АпэрэмкIэ, террористическэ шынагъом пэуцужыгъэным зэрэфэхъазырхэр аушэтыгъ, республикэм итранспорт инфраструктурэ иобъектхэм ячIэхъэгъухэм цыфхэр зэрашауплэгъэхэрэр зэрагъэшIагъ. ЯтIонэрэмкIэ, террорист купым цыфхэр гъэрэу зиубытыхэкIэ, ахэр шъхъафит зэрашIыжыщтым е автомобилыр къагъаомэ, зэрахъэн фэе Iофтхъабзэхэм адэлэжъагъэх.

Учениехэр окIофэхэ зыфагъэуцужыгъэ пшгъэрэлыгъэр агъэцэкIагъэх, тапэклэ акIуачIэ зыфагъэлорышIэн фэе лъэныкъохэр агъэнэфагъэх. Подразделениехэм ахэтхэри якомандирхэри зэрэзекIуагъэхэм осэ дэгъу афашIыгъ.

Iофтхъабзэу зэрахъагъэхэм якIэуххэм къызэрагъэлэгъуагъэмкIэ, шынагъо къэхъумэ дагъэзыжыкIыным АР-м и Оперативнэ штаб фэхъазыр.

Учением хэлэжъагъэх подразделение зэфэшъхъафхэм ахэт къулыкъушIэхэр, хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ Шытхъалэ илинейнэ отдел илIыкIохэр, вокзалхэм япашэхэр.

ХЪАГЪУР Сусан.

ЙорэдхэмкIэ, къашьохэмкIэ агъэдэхагъ

Культурэм илофышIэ и Мафэ ыкIи АР-м культурэмкIэ и Гупчэ илъэс 50 зэрэхъугъэр тыгъуасэ игъэкIотыгъэу Мыекъуапэ щыхагъэунэфыкIыгъэх. Республикэм ифилармоние щыклогъэ зэхахьэр мэфэклI концерткIэ ауыхыгъ.

Филармонием культурэм илофышIэхэм яIэпщысэхэр къыщагъэлъэгъуагъэх. АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэмрэ культурэмкIэ министрэу Чэмышьо Гъазыйрэ къэгъэлъэгъонхэм яплъыгъэх. Сэнаушыгъэ зыхэлъхэм унагъом ищыкIэгъэ Iэмэ-псымэу ашыгъэхэм, тхыпхъэхэм, кIэлэцIыкIу джэгуалъэхэм, адыгэ лъэпкъ шъуашэхэм, нэмыкIэхэм осэ ин афашIыгъ. Адыгэкъалэ, ТэхьутэмыкIое, Шэуджэн, Теуцожь районхэм, нэмыкIэхэм къарыкIыгъэмэ яIэшлагъэхэр гъэшIэгъонх.

Сурэттех клубэу «Лэгъонакъэм» илофшлагъэ узыIэпещэ. Цыф цэрыIомэ ягъэхъагъэхэр сурэтхэм къауатэ. Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим ибайныгъэ сурэ-

тышIэхэм яIофшлагъэ IупкIэу хэолъагъо.

Филармонием щыклогъэ мэфэклI зэхахьэм Алексей Петрусенкэр къыщыгушылагъ. Республикэм итеатрэхэм, музейхэм, ансамблэ цэрыIохэу «Налмэсымр» «Ислъамыемр», симфоническэ оркестрэм, купэу «Русская удалым», художественнэ ансамблэхэм ахэтхэм, нэмыкIэхэм яшIушлагъэ къыхыгъэщыгъ. Тхаклохэр, драматургхэр, артистхэр — ахэр культурэм илофышIэх, лъэпкъхэм язэпхыныгъэ гъэпыгъэгъонхэм фэлажъэх.

А. Петрусенкэр АР-м и Президентэу ТхакIушынэ Аслъан, Правительствэм ацIэкIэ культурэм илофышIэхэм къафэгъушIуагъ, щыгъуцIэхэр къызыфаусыгъэмэ ятхыгъэхэр аритыжы-

гъэх. Ахэм ащыщых Александр Конюховыр, Владимир Захаровыр, Владимир Ивановыр, Шамэ Сафьет, Блэгъожь Разыет, Сетэ Сафьет, Инна Мирошинар.

Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Чэмышьо Гъазый лъэпкъ культурэм и Гупчэ идиректорэу Къулэ Амэрбий, ащ илофшIэгъухэм шIухъафтынхэр афишIыгъэх. Республикэм икбалэхэмрэ районхэмрэ культурэмкIэ ягъэIорышIапIэхэм лъэхъаным диштэу яIофшIэн зэрэзэхашэрэм къыпкъырыкIыз, министрэм щыгъу тхыгъэхэр афигъэшъошагъэх. Министрэр зыфэгъушIуагъэмэ ащыщых Хьодэ Адам, Лышэ Рустем, НапцIэкIо Руслъан, Нэгъой Нэфсэт, нэмыкIэхэри.

Художественнэ самодеятельнэ купхэм ахэтхэм яорэдхэмкIэ, якъашьохэмкIэ мэфэклI зэхахьэр къагъэдэхагъ. Концертыр зезыщагъэр ТIэшъу Светлан.

САХЫДЭКЪО Нурбий.
Сурэтым итыр: **Алексей Петрусенкэр Шамэ Сафьет фэгъушIо.**

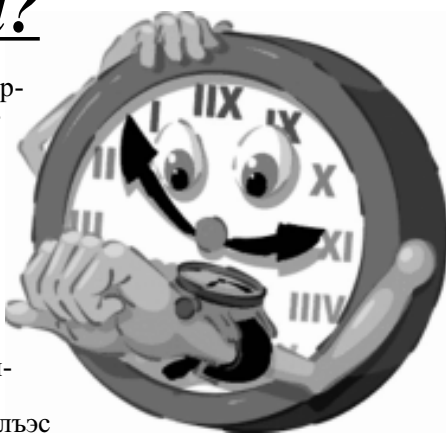
Аужырэу тэгъэкощыха?

1981-рз илъэсым къыщегъэжъагъэу, Европэм щыпсэурэ къэралыгъохэм афэдэу, тэри тисыхъатхэр илъэсым тIо тэгъэкощых. Аужырэу ахэр тхъаумэфэ мафэм джыри зэ къызэкIэдгъэкIожьыштых. БлэкIыгъэ бжыхъэм уахьтэр ыпэ идгъэштын зэхъум Д. Медведевым къылогъагъ арэуштэу зэрытшIырэр аужыпкъэрэикIэ енгъугъоу.

Сыхъатхэр ыпэ зэридгъэшыхэрэр, нэужым къызэрэзэкIэдгъэкIожьыхэрэр зыгу рихыхэхэри, римыхыхэхэри шылагъэх ыкIи щыIэх. Цыфхэм япсауныгъэ ащ зэрар къыфехъэу къэзыIогъэ врачхэри, психологхэри мэкIагъэп. Ежэ цыфхэм япроцент 20-м япсауныгъэ изытет зэщегъақыоу

агъэунэфыгъ. Электроэнергиеу дгъэстырэр нахь къызэтэдгъэнынэм пачэ сыхъатхэр тэгъэкощыхэу къытаIоштыгъэми, тикъэралыгъо щагъэстырэ электроэнергием къызэрэщыкIэрэр проценти 2 нахь хьурэп. Арышъ, цыф жыугъэхэм ябиологическэ циклэхэр амыукъохэмэ нахьышIоу къыхахыгъ.

КъызэралытагъэмкIэ, илъэс къэс уахьтэр зэрэзблэгъушIуагъэу илъэхэм сомэ миллиони 150-рз къэралыгъом апэIуегъахъ. Ащ нэмыкIэу общественнэ транспортым — самолетхэм, къухъэхэм, мэшIокухэм ярасписаниехэр зэрэзблахьухэрэми ахь-

щэ макIэп тырагъэкIуадэрэр.

Сыдэуштэу щытыми, гъэтхапэм и 27-м сыхъатхэр 3-м тисыхъатхэр зы сыхъаткIэ къызэкIэтэгъэкIожьых, гъэмэфэ уахьтэм къыфэтэгъэзжы.

Гектар мин 58-м яшIушIэгъахэх

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, бжыхъасэу республикэм къыщагъэкIыгъэ гектар мини 107-м щыщэу гъэтхапэм и 25-м ехьулIэу зышIушIагъэхэр гектар мин 58-м тIэкIу къехъугъ. Бжыхъасэхэм яшIушIэгъэныр районхэм процент пчъагъэу зынагъэсыгъэр: Джэджэр — 93-рз, ТэхьутэмыкIуаер — 79-рз, Мыекъуапэр — 67-рз, Теуцожьыр — 51-рз, Шэуджэныр — 34-рз, Копхъаблэр — 31-рз, Красногвардейскэр — 26-рз.

Бжыхъэсэ зэфэшъхъафхэу мыгъэ республикэм щыIуахьжышIтхэм анахь чIыпIэшхо ащызыубытырэр коцыр ары — гектар мин 83-м ар къехъу.

Коцым ешIушIэгъэныр анахь уигъэразэу зыщызэхъагъэхэм ащыщых Джэджэ, ТэхьутэмыкIое, Мыекъопэ, Теуцожь районхэр.

Хъэ гектар мин 13-м ехъоу республикэм игубгъохэм арылтым щыщэу процент 60-мэ минеральнэ чIыгъэшIухэр тыгъуасэ ехьулIэу алэклагъахъагъ. МыщкIи апэ итых Джэджэ, Теуцожь, Мыекъопэ, Шэуджэн районхэр.

Рапсэу мыгъэ IуахыжышIтыр гектар мини 10,6-м къехъу. Ащ щыщэу гектар мини 7 фэдиз хъазызмэ яшIушIагъэх.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэртбий.

Редакцием къатхырэ письмэхэр

Шыпкъагъэ пхэлъын фэе

«Адыгэ макъэм» иредакцие бэмышIэу къыIуклагъ Пэ-нэжыкIуае къыIыгъэу писъмэу СтIашъу Светэ къытхыгъэр. Ащ авторым къыщегъуатэ «Краснодарводстроим» ибухгалтер шъхъалэу илъэс 15 Iоф зэришлагъэр ыкIи ащ ишIуагъэкIэ поселкэу Инэм унэ къызэрэщыратыгъагъэр, ау район пашэм, Н. Демчук, а унэр С. СтIашъум Iихыжыи нэмыкI горэм зэрэритыжыыгъагъэр, а унэм ыуасэ бзылфыгъэм къыфырагъэгъэзжыын фэеу судым унашъо зэришIыгъагъэр.

Зигугъу къэтшIырэ тхыгъэм зэтемыфэ горэхэр къыхъафгъэх е тэ тэрэз дэдэу къытымыыхыгъэнкIи хьун. Ары писъмэр зэрэпсаоу къыхъэтымыутэу гупшысэ шъхъалэу хэлъыр къыхъэтхымэ нахь тэрэзэу зыкIэтлътытагъэр. Ар, гупшысэ шъхъалэр, зыфэгъэхыгъэр депутатэу цыфхэм хадзыхэрэм пшъэрылът шъхъалэу яIэн фаер цыхъэ къафэзышIыгъэхэм афэлэжьэнхэу зэрэщытыр зэкIэми къызэрагурымыIорэр, ахэм ащыщыбэмэ ежъхэм ашъхъэ иIоф пстэуми акIыIу зэрашIырэр зэрэмытэрэзыр ары.

Унэу Светэ Iахыжыыгъэм ыуасэ район администрацием ащ къыритыжыын фэеу судым унашъо зэришIыгъэзэ, ахъщэм икыегъэгъэзжыын илъэс пчъагъэрэ ар пылтыгъ. «Илъэс 15-рз (!) судым сыкIуагъ, — къетхы Светэ. — ... ЗишIуагъэ къысэкIыгъэр депутатэу Бэгъушъэ Адам ары». КъызэрэдгъурыIуагъэмкIэ, Адам ишIуагъэкIэ Светэ ахъщэу къыратыжыыгъэмкIэ унэ цыкIуитIу хьурэ псэупIэ ыщцэфыжыын ылъэкIыгъ, ау лъфыгъэу иIэм елътытыгъэу, ищыкIагъ нахь унэ ин. АщкIэ IэпыIэгъу щыгугъэу ащ зафигъэзагъ республикэм ипашэхэм, ау джыри Iоф ухыгъэ щыIэгон.

«Шыпкъэныгъэ иIэу Бэгъушъэ Адам фэдэу узэрихы-лIэщтыр макIэ, — къетхы авторым. — Чылэ ппчъ нэбгырэ пчъагъэ дэс хъалыгъу уасэ имыIэу... Сэкъат хъугъэм хабзэм сомэ минищ къыреты. АщкIэ сыда пшIэщтыр?»

СтIашъу Светэ игумэкI, кинэу ыльэгъурэр ыгукIэ зэхышIи Бэгъушъэ Адам IэпыIэгъу ащ къызэрэфэхъугъагъэм пае лъэшэу фэраз, тидепутатхэмкIи ащ фэдэ кIалэхэр щысэтхыпIэ хьунхэу, шыпкъэныгъэ ахэлъэу псэунхэу ахэм къяджэ.

Аскэрбий фэразэх

Тигъэзет иныбджэгъушIоу Хьагъундэкъо Щамсэт итхыгъэу къытIуклагъэр зыфэгъэхыгъэр къуаджэу Мамхыгъэ ипочтальонэу илъэситIу хъугъэу Iоф зышIэрэ Хьуажэ Аскэрбий ары.

«Уайи, осе амыгъэшъхъахэу гъэзетхэри, пенсиехэри Аскэрбий игъом къытфехых, — къетхы Щамсэт. — Цыф рэхъат, адыгэгъэ дахэ хэлъ, шIоу ышIэрэм гуахъо хегъуатэ. Шыпкъэ, кин альэгъу почтальонхэм, лъэсэу къаIухъэ, а зы унагъом зэлыпытэу зытIо-зыщэ кIонхэ фэеуи мэхъу, ау типочтальон цыфхэр фэразэх, иIоф дэгъоу егъэцакIэ...»

Мыщ фэдэ гушыIэ фабэхэр почтальоным къызэрэфэуагъэр тэри тигуапэ хъугъэ, сыда Iомэ Адыгеим ит къуаджэхэм макIэ къахэбгъотэщтыр «гъэзетхэр игъом къытIокIэх, типочтальон тыфэраз» щалоу, ахэм афэгъэхыыгъэу бэ къэтхъаусыхэрэр. Арышъ, тэри Аскэрбий «тхъауегъэпсэу» етэлэ, псауныгъэ иIэнэу тыфэлъало.

Игъоу елъэгъу

Джыри Хьагъундэкъо Щамсэт изы тхыгъэ игугъу къэтшIы тшIоигъу. Ар гъэзетым имызақыоу, телевидением илофышIэхэми афэгъэзагъ.

Щамсэт зы лъэIу иI, нахь тэрэзэу къэпIон хьумэ, журналистхэм зы Iофыгъо анаIэ тыраригъадзэ шIоигъу. «Илъэс пчъагъэ хъугъэу салъэплъэшъ, — къетхы гъэзетеджэм, — «Адыгэ макъэми», тителевидении яжурналистхэм къатхырэп ыкIи къагъэлъагъорэп пхъэшъхъэ-мышъхъэ чыгъхэм, сэнашъхъэм, нэмыкIэхэм гъатхэм е бжыхъэм япшIылIэн фэемэ афэгъэхыыгъэу».

Щамсэт зэрилътэрэмкIэ, унагъо зышIэнэу езыгъэжъгъаIэхэм ахэм афэдэ тхыгъэхэр, къэгъэлъэгъонхэр къашъхъапэщтых, еIани гъатхэр къызэрэсыгъэр, ащ фэдэ IофшIэнхэм ягъо зэрэхьурэр къыдэплътытэмэ, шIуагъэ къытэу ахэр бгъэхъазырынхэ плъэкIышIт.

Тигъэзетеджэ тыфэраз арэуштэу гъэзетым зэрэлып-лърэм ыкIи ар нахь дэгъу, нахь гъэшIэгъон хьу зэрэшIоигъом апае, псауныгъэ иIэнэу тыфэлъало.

Зыгъэхъазырыгъэр
ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

Тигъэзет къызэрэхиутыгъагъэу, Адыгэ Республикэм туризмэмрэ курортхэмрэкIэ и Комитет итхьаматэу Владимир Петровым мы мафэхэм пресс-конференция илагъ. АР-м ижурналистхэм я Союз ащ кIэщакIо фэхъугъ. Республикэм ижурналистхэр зыгъэгумэкIырэ упчIэхэм Петровым джэуапхэр къаритыжыгъ. Пресс-конференциер зерищагъ Адыгэ телерадиокомпанием ижурналисткэу Тэу Замирэ.

Туризмэм

зегъэушъомбгъугъэным

пае

— Дунэе турист къэгъэлъэгъонэу Германием бэмышIэу шыкIуагъэм шъухэлэжыгъ. Адыгеир сыдэуштэу къэжыгъэлъэгъагъа, зэфэхьысыжхэм шъуагъэрэ-загъа?

— Урысыем имызагъоу, дунаим ичIыпIэ зэфэхьыгъафхэм ащызэхашэрэ форумхэм, зэхыхэхэм республикэр нахь чанэу ахэлэжэ хъугъэ. Мэзаем къалэу Стамбул шыкIогъэ къэгъэлъэгъоным тыхэлэжыгъ. Джащ фэдэу гъэтхапэм и 9 — 12-м дунэе турист къэгъэлъэгъонэу «АТП-2011-рэ» зыфиIорэм тырагъэблэгъагъ. УФ-м инэмыкI субъектхэм тахэтэу тижэкспозициехэр къэгъэлъэгъагъэх. Къэралыгъуи 186-м къарыкIыгъэ лIыкIохэм экспозиция мин 11-м ехъу къагъэлъэгъагъ. ИфIтхьабзэр зышIогъэшIэгъонэу къекIоллагъэм ипчъагъэ мин 400-м шIокIыгъ.

РеспубликэмкIэ мыр апэрэ опытуу шытыгъ ыкIи ащ зэфэхьысыжъу фэхъугъэхэм уагъэрэзэнэуи шыт. МэфиIлIым къыкIолI зэхэщакIохэм рагъэкIокIырэ къэгъэлъэгъонхэм ялгытыгъэу стэнд ыкIи тематикэ зэфэхьыгъафхэр дгъэфедатгъэх. Германием къыфэбгъэзэжымэ, мыщ шыпсэурэ цIыфхэм загъэпсэфыныр якIас, анахьэу ахэм къыхахырэ экологическэ турхэр арых. Нэмыцхэм ячIыопс къаухъумэ, ащ фэсакъых. Ащ епхыгъагъ республикэм иэкспозиция шъхьалэ. Нэмыцхэм ыкIи нэмыкI лъэпкъхэм ашIогъэшIэгъонхэм тшIошIырэ предложениехэр къэтхыгъэх.

Спорт мэхъанэ зиIэ туризмэм ылъэныкъокIэ ИфI зышIэрэ турфирмэхэм зэпхыныгъэ дэгъу адытиIэ хъугъэ. Ахэм зэу ащыщ компаниеу «Шульц» зыфиIорэм къушхьэу Эльбрус зышызыгъэпсэфы зышIоигъо туристхэр бэшIагъэу къырешалэх. Ащ къыхэкIыкIэ мы маршрутыр лъыдгъэкIотэнышъ, ар Адыгеим шыпхырыкIынуу предложение къэтхыгъэ.

ИфIтхьабзэм хэлэжыгъэ компани 4-мэ тапэкIэ тызэрэздэлэжхэм тлэкIышт лъэныкъохэмкIэ зэзэгъыныгъэхэр адэтшыгъэх. Тижэкспозиция зышIогъэшIэгъонэу къекIоллагъэхэм ащыщ Италием икыбылэ чIыпIэу Тироль зыфиIорэм ивице-пре-

зидент. БгъуитIур тызэрэздэлэжхэм тлэкIыштхэм татэгущылагъ, туризмэм ылъэныкъокIэ ахэм опытуу алэкIэлымкIэ къыддэгощэнхэу тызэзэгъыгъ. Тэ анахь шъхьалэу къэдгъэнэфагъэр, къушхьэ-климатическэ курортэу «Лэгъо-Накъ» зыфиIорэм изэтэгъэпсыхан епхыгъэ ИфIгыбохэр арых. Мы тхьамафэм АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан зэлукIэгъу дысилагъ ыкIи Кыбылэ Тиролым илIыкIо купэу тиреспубликэ къэкIошттым ИфI дэтшIэн зэрэтлэкIышттым, анахьэу тыналэ зытэгъыдзэн фэе проектхэр къэдгъэхъабырынхэу пшъэрыл къытфигъэуцугъ. Джырэ лъэхъан ищ изэшIохын тыдэлажэ.

— Адыгеир экономикэ форумхэм, къэгъэлъэгъонхэм бэрэ ахэлэжэ зэрэхъугъэр нафэ. Ау бэрэ къыхэкIы зэзэгъыныгъэхэм такIэтхэми, ИфIыр лъымыкIуатэу. Берлин шъузыщIэм сьд фэдэ проект шъхьалэ къэжыгъэлъэгъагъэхэр? Ахэр цыIэныгъэм цыпхырыщыгъэнхэмкIэ сьд фэдэ амала республикэм IэкIэлъыр?

— Шъагъэ шыкIорэ экономикэ форумым укытегушылэмэ, ар инвестиционнэ проектхэр къызыщатгъэлъэгъорэ ИфIтхьабзэу зэрэщытыр къыхэбгъэщын фае. Турист форумхэр, апэрэмкIэ, чIыпIэм илътэгъэуцох, туризмэм зиушъомбгъунымкIэ ащ амалэу IэкIэлъхэм япхыгъэх. Гушылэм пае, Германиер пштэмэ, ащ шыпсэурэ цIыфхэм янахьбэм зыгъэпсэфыгъо мафэхэм ателытагъэу шъхьадж зыфэе турхэр къыхехых. КIэкIэу къэпIон хъумэ, мыр бэдзэр зэфыштыкIэхэм афэд: щэфакIохэр цIыфхэр арых, шакIор — турист агентствэр ары. IэкIыб къэралхэм уалгыплъэмэ, анахь шъхьалэу къыхэбгъэщын фаер щынэгъончъэным епхыгъэ ИфIгыбохэм язэшIохын къэралыгъом мэхъанэшхо зэрэрытырэр ары. Тэ ащ джыри тынэсыгъэгон.

— Мы кIымафэм тикъушхьэхэм тащылагъ. Гукъау нахь мышIэми, хьакIэхэр хэгъэкIыри, тэ тицIыфхэм зыцагъэпсэфыным пае амалэу цыIэр зэрэмэкIэ дэдэр къызгурылауагъ. Инфра-

структурэр шылахэп Iоми ухэкъоштэп, хьакIэщхэр, шхалэхэр икIухэрэп. Мыщ фэдэ фыштыкIэ туризмэм фышъуиIэу сыдэуштэу ащ хэхъоныгъэхэр ышынхэу шъушыгъыра?

— Тикъушхьэхэм къяблэгъэрэ цIыфхэр къызыштыуцунхэ алъэкIышт чIыпIэ мин 2,5-рэ мы аужырэ илътэи 4-м къыкIолI дгъэпсынхэ тлэкIыгъэ. ИпэкIэ ащ фэдэ шылагъэп. Ащ къыхэкIэу непэ зи тшIэрэп, тиIофхэм язытет дэи дэд Iоныр тэрэзыIоп. Гушылэм пае, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм тиреспубликэ къэкIорэ цIыфхэм япчъагъэ бэдэд. Ахэм япроцент 40-р — Ростов хэкум, процент 35-р — Краснодар краим, процент 25-р — Ставрополь краим къарэкIых. Мы зигугъу къэсшыгъэ субъектхэм аужырэ шапхьэхэм адиштэрэ курортхэр, турбазэхэр, зыгъэпсэфыпIэ чIыпIэхэр зэрэпблагъэр зэкIэми дэгъоу тэшIэ, ау цIыфхэм Адыгеир къыхахы. Ащи мэхъанэ горэ имыIэу Iон плэкIыштэп. Тиреспубликэ непэ зэрэщырэжъатым, тижэкология зэрэкъабзэм къахэкIыкIэ туристхэм тикъушхьэхэр къыхахы. КIымэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэр пштэмэ, ИфIхэм язытет зэрэнахь дэир нафэ.

СССР-м илътэхъан къыфэдгъэзэжымэ, Краснодар краим, Къэбартэе-Бэлъкъар Республикэм, нэмыкI субъектхэм туризмэм захиушъомбгъунымкIэ амалышIухэр ялагъэх, ащкIэ ахэм къэралыгъор IэпыIэгъу къафэхъуштыгъ. Адыгеим къушхьэлъыжэ индустрия илагъэп. Ащ къыхэкIыкIэ джырэ лъэхъан пшъэрыл шъхьалэу тилэр курортэу «Лэгъо-Накъ» зыфиIорэм хэхъоныгъэхэр едгъэшIынхэр ары. Мы проектым игъэцэкIэн тиреспубликэ шIогъэшхо къызэрэфижыштым щэч хэлэп. Непэ мы лъэныкъомкIэ ИфIыр лъызымыгъэкIуатэрэр Кавказ биосфернэ заповедникым игъунапкъэхэр гъэнэфагъэхэу зэрэщымытыр, нэмыкI ИфIгыбоу къэуцухэрэм алъэныкъокIэ экологическэ ыкIи федеральнэ структурэхэм зэзэгъыныгъэ адэтшыгъэн зэрэфаер арых. ИпэкIэ къызэрэсIуагъэу, дунэе шапхьэхэм адиштэрэ курорт Адыгеим илагъэп, ау ар дгъэпсыным тыфэхъазыр, ащкIэ тищыкIагъэр зэ-

кIэ тил. Туризмэм зегъэушъомбгъугъэным пае мы аужырэ илътэс заулэм ащ федеральнэ ыкIи республикэ ахъщэу хэтлэхъагъэр макIэп. Ащ ишIуагъэ-кIэ автомобиль гъогоу «Гъозэрышлэ — Лэгъо-Накъ» зыфиIорэр тшIыгъэ, псэупIэхэм электротлинехэр ятщэллагъэх, Даховскэмрэ Лэгъо-Накъэрэ ззыпхырэ лъэмыджым гъэцэкIэ-жынышхохэр етшIыллагъэх, нэмыкI ИфIгыбоу зэшIотхыгъэр макIэп. Пшъэрыл шъхьалэу тилэхэм ащыщ поселкэу Каменно-мостскэм гъэстынышхэ шхъуантIэмрэ псымрэ ещэлэгъэнхэр. АщкIэ федеральнэ гупчэм тызэрэгурыIорэм мэхъанэшхо иIэу сэлъытэ. Дунэе шапхьэхэм адиштэрэ курорт Адыгеим зэриIэшттым сицыхьэ тель.

— КIымэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм джыри зэ къыфэдгъэзэжым. Бэрэ зэхэтэхы тикъушхьэхэу тлътэрэ чIыпIэхэр Краснодар краим иехэу, ахэм тэ тилеф ахэмылэу. Арэуштэу ИфIхэм язытет цытымэ, Адыгеим сыда фэдэу илэр, хьакъулахьэу къаугъоихэрэу тыдэ кIохэра?

— СССР-м илътэхъан республикэм зыгъэпсэфыпIэ чIыпIэу илагъэр зэкIэри къыфэнэжыгъ. Гушылэм пае, платэу «Лэгъо-Накъ» зыфиIорэм икIушхьэхэм япроцент 95-рэ фэдызыр Адыгеим къыфэгъэзагъ. Шыпкъэ, УрысыякIур агъэпсы зэху лъэхъаным мэкъу-мэщым ылъэныкъокIэ агъэфедэщтыгъэ чIыпIэ заулэу тилагъэхэр Апшеронскэ районым фэкIуагъэх. Тигъунапкъэхэр тэрэзэу гъэнэфагъэнхэм пае джырэ уахътэ Краснодар краим ИфI дэтэшIэ. Титурбазэхэм ахэт хьакIэщхэм сомэ 500-м къышегъэжыагъэу сомэ мин 4,5-м нэсэу номерхэр ащыбгъотынхэ плэкIышт. НэмыкI субъектхэм ягъэпшагъэмэ, уасэхэм уагъэрэзэнэу сэ сыхэплэ. Ахэм къафIэкIорэ хьакъулахьхэр Мыекъопэ районым, республикэм ябюджетхэм арэхьэх нахь, зыми факIохэрэп.

— Республикэм туризмэм зыцегъэушъомбгъугъэным пае ащ мылкъу къыхэзылхьэ зышIоигъо инвесторхэм сыда непэ Адыгеим апигохын ылъэкIыштыгъ?

— Инвестиционнэ площадкэхэр тилэх, инфраструктурэм изэтэгъэпсыхан тыдэлажэ. ИфIгыбоу тапашхьэ шытхэр зэшIохыгъэхэ зыхьукIэ, инвесторэу тиреспубликэ къыхащтым ипчъагъэ зэрэхъошттым сицыхьэ тель. Ары тэри пшъэрыл шъхьалэу зыфэдгъэуцужырэ.

— Турист кластеры Адыгеим шыгъэпсыгъэ зыхьукIэ цыфэу тикъушхьэхэм къяблагъэрэм ипчъагъэ хэпшыкIэу хэхъошт. Ащ епхыгъэу хэкIым идэщынкIэ гумэ-кIыгъо къэуцушт. Ар сыдэуштэу зэшIошъухыным шъуфэхъазыра? Мы лъэныкъомкIэ Комитетымрэ муниципалитетхэмрэ зэгурыIоныгъэ шъуазыфагу илътэ?

— ХэкIым идэщын муниципальнэ образованиехэм ыкIи къоджэ псэупIэхэм япашэхэр хабзэкIэ фэгъэзэгъэнхэ фае. Ащ тэ тилеф хэлэп. Гукъау нахь мышIэми, мы ИфIгыбоу изэшIохын охьабэ ехы, ар гъэцэкIагъэ зэрэхъурэми уигъэрэзэнэу шытэп.

— IэкIыб къэралхэу туризмэр зицIыныгъэ пытуу хэуцауагъэхэм адэжэ узыкIокIэ, цыфхэр къызэрэппэгъокIыхэрэм уегъэгушIо. Нэбгырэ пэпчэ туризмэм хэцагъэу ишIуагъэ горэ къегъакIо. Тиобществэ мы лъэныкъомкIэ иеплтыкIэ зэблхуным фэхъазырэу олътэ?

— IэкIыбым кыкIи уадэжэ къеблэгъэгъэ туристым дахэу упэмыгъокIэу, ащ шъхьэкIафэ фэмышIэу къыпфидэштэп. Бысымым дэгъоу ешIэ, хьакIэм узэрэпэгъокIыгъэм елгытыгъошт ащ уигугъу зэришIыштыр, къэкIорэ илътэс ар уадэжэ къэкIоштмэ. Ащ тIэкIу-тIэкIу зэри тыкъекIолIэнэу сэлъытэ.

— Кадрэхэм ягъэхъабырынкIэ ИфIхэм язытет сьд фэдэ?

— Программэ гъэнэфагъэ тилэу ащ ИфI дэтэшIэ. Туризмэм исферэ ИфI шызышIэшт кадрэхэр дгъэхъазырынхэм пае Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым зэзэгъыныгъэ дэтшыгъэ. Къушхьэлъыжэ курортэу «Лэгъо-Накъ» къызызэлутхыкIэ, ныбжыкIэхэу туризмэм хэшIыкI физиIэхэр тищыкIэгъэщтых. Ащ пае джырэ лъэхъан ахэм ягъэхъазырын тыналэ тетэгъэты.

Тэу Замирэ пресс-конференцием зэфэхьысыжхэр къыфишIыгъэ къыхигъэщыгъэ гупшысэ шъхьалэм мэхъанэшхо иI. Адыгеим итурист отраслэ хэхъоныгъэхэр ышIынхэу тыфай. ХьакIэу къафIохэрэм ямызагъоу, тиреспубликэ шыпсэурэ цIыфхэми тикъушхьэхэм защагъэпсэфын амал яIэн фае.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ бзылфыгъацлэхэм загъор къахэкълх къабгъацлэхэм зэхамыгъэхэр. Бэм алоу зэхсэхы кытклэхуэхэр ныбжыкълэхэм япшашгъэхэм цлзу къафыхахыхэрр адыгэхэм аусыхэрэм зыкли адимыштэхэр. Ахэм алорэр сэри ситлэрэр, ау сыда узэригъэгъунышхэрр илэс 80-м е ащ еху зыныбжэ ныхэм ащыц зырызхэм тызмышсэгъэ цлэхэмкълэ яджэху тхьакулэм къабыриджэклэ? Ащ къеушыкыаты адыгацлзу шылэхэр зэкълэ зэртымышлэхэрри, ахэр зэкълэ тхыгъэху зэртымышлэхэрри.

ЩАРФЭТ! Мы адыгэ бзылфыгъацлзу агъу зэхсэхыгъэр ары ситхыгъэ кызырэгъэжыгъэ гупшысэхэр сшъхъэ кызыгъагъэхэр. Ар лъэшэу сыгу рехы, тижыхэм а цлэр нахь игъацлэу агъэфедэщтыгъэу сенэгъе.

— Сянуэ Шамхъан илэсисышым итэу ышыпху нахыкълэу Щарфэт 1919-рз илэсым къэхуыгъ, — зикъэбар гъэшлэгъон зэхсэхыгъэ адыгэ нью хьалэмэтым нахь благъэу нэлуасэ сыфешлы Цыкълэ Казбек. — Зышыпху цыкълэу кызыхуыгъэхэм башэ темышлэу зянэ дунаим ехыжыгъэхэр янжэ къылыгъэхэнагъэх. Лъэшэу нью дэгъугъэу, адыгэ шэн-хэбзэ зэхэтыкълэхэр ыгъэцлэхэр ипшэрылт лъаплэу ылыгъэщтыгъэу, унагъор дахуэ зеришэщтыгъэу ары Щарфэт джы кызынсыгъэми янжэ игугъу кызыришлэр.

Зышыпхуитлум ятэу Юсыф хьапсым зычлэгъэтхысхэм къоджэ советым илофышлэу къафэ-кълэуагъэм къариуагъ: «Сыкъагъэ-кълэуагъэ мылкъоу шэуилэр зэкълэ ишынэу». Ащ пшэпшэжыгъэхэм янжэ джэуап ритыжыгъагъ: «А лыхуыжэу укъэзгъэкълэуагъэр ежы шъхъэкълэ къэрэклэу ерэплэ мылкъулэ узаджэу тилэр рещышъумэ, боу мыкълэжы ишыхъан. Сикълэу сшышъуыгъэм нахь лъаплэ тиунэ итэп, ау ащ ынапэ сыгу къагъэклэжыкы-щтышъ, сепсэуфэ зи ишэозгъэ-щыштэп». Джарэуштэу зи кы-дэмыхъоу къафэ-кълэуагъэр ахэкълыжыгъагъ.

Щарфэт джащ фэдэ кыин шы-лакълэм кыыхъухъагъ. Еджапълэм члэсызэ колхозым шылэжыкълэу ригъэжыгъагъ. Трудоденэу фатхырэмкълэ кыратыгъэр лэжыгъэр гъомилапхъэу яланэ кытехъэщтыгъ. Джауэ илэс 18-м иуцагъэу Жэнэ Къэсэй шъхъэгъусэ фэхуыгъ. А илэсым идунай ыхъо-жыгъ гъунэнчъэу шлу ылыгъу-щтыгъэ янжэ.

Илэ НКВД-м къулыкълэу шыхъын фаеу зэрэхуыгъэм кыыхэкълэу унэгъо ныбжыкълэр кълэу Шъачэ шыпсэун фаеу мэху. Ащ яклэлэу Валерэрэ япшашгъэу Тэмэрэрэ къышхъух. Хэжыныгъэ зышлэрэ унагъом шылэныгъэр пыгъэу ылыгъу-щтыгъэу регъажэ.

Мамыр шылакълэм бэп ыкълэу-ирэр. Къежэ Хэгъэу зэошхор. Фашист хъунклэхэр кызырэгъ-лагъэхэрэм елыгыгъэу хэгъэгум испецкъулыкълэушлэхэр къокълэу члэплэхэм агъэкошых. 1942-рз илэсым ишышхъэлэу мазэ кълэу Шъачэ дашыгъэ купым хэтэу зисабынтлэу зыгъусэ Щарфэт ащэ Узбекскэ ССР-м и Наманганскэ хэку, ащ ит кишлакэу Хакулабад мээсэ щэпсэу. Пшызэ шьолыгъэр 1943-рз илэсым имэзэе мазэ пы-идзэхэр зырафыжхэкълэ, зичлэ-плэхэм арашыгъагъэхэм ащыщ куп хэтэу адыгэ бзылфыгъэри гъогу кытехъажыгъэу илэсисгълэу зыныбжэ исабыеу сымэджэ хы-лэз хуыгъэр — Валерэ Самарканд къэмысыхъэзэ маллэ. Зыныбжэ илэсисплэ мыхуыгъэ Тэмэрэ игъу-сэу гъэтхэпэ мазэм Шъачэ къэсы-жыхы. Кълэм зэкълэ дэт санато-риехэр госпиталь ашлэгъэхуэ тидзэклэлэу улэгъабэхэр къара-гъэуаллэщтыгъэх. Ащ фэдэ гос-питалэу Иоф шишлэнэу зыгу-хъагъэм Щарфэт шылокълэ ятэшып-

хуэ Цацэ илэу Шъхъащэкъо Ис-махылэу улэгъабэ зытелъым. Мафэ къэс ядэжэ шигъэхъабырэр шыхыным шыщ ащ фикхыщтыгъ. Иулагъэхэр агъэхъужыкыи, дзэм хэхъажынышъ, пыир хьалэчы изыгъафэхэрэм ясатырэ хэуцэ-жыныгъэ госпиталым члэжыкыи зэхъум кырилогъагъ: «Щарфэт, псынклэу сызэрагъэхъужыгъэм о уилахышлэуи хэлъ, лъэшэу сып-фэраз, о пцлэкли фашист заулэ хэзгъэфэщт».

Нымкълэ гукъэошху илфыгъэ чинэныр. А гукъаом етлани кы-хэзыгъахъорэр иклэлэ ымыгъэ-тлэлыжыкыныр ыкли ащ икъэ зыдэщылэр ымышлэныр ары. Джары къэхуылагъэр Щарфэти. Илэс 70-м еху тешлэжыгъэми, ащ егъае илэсисгълэу нахь зымыгъэ-шлэгъэ и Валерэу гъогу хылыгъэм теклодагъэр. Уахътэм зэкълэ зэф-гъэдэжыгъэу ало, ау ным ащ фэдэ игукъао игъашлэ еухыфэ игъо-гъэу.

Зыдэнэ-лосыхъэгъэхэ Шъачэ Щарфэт иунагъо кыбгынэн фаеу мэху. Хэгъэу зэошхор аухыгъ нэмылэу 1945-рз илэсым ижъо-ныгъокълэ мазэ илэу Къэсэй Те-уцожь районым Иоф шишлэнэу къагъэкълэжышъ, Джэджэхъэблэ къоджэ советым тхьаматэ фашиш. Башэ темышлэу, 1946-рз илэсым игъэтхэпэ мазэ и 27-м яунагъо Вя-чеслав зыфаусыщт клэлэр къэху-хъэ, гъэшлэгъоныр иапэрэ клэлэ-гъэу Валерэ кызышхыгъэгъэ мээ ыкли мэфэ шыпкълэм ар зэ-рэтэфагъэр ары.

Джыри зы кыиныгъо ишылэ-ныгъэ шызэпичын фаеу мэху Щарфэт. Сабыл кызышыфагъэр мазэм къэхуыгъ нэмылэу сымэ-джаплэу фэкло ишъхъэгъусэ ышы-пхъоу кълэлэу Краснодар дэт сы-

ЩАРФЭТ

Очерк

мэджэщым шылэ Зэпый (мыри адыгэ бзылфыгъэцлэ гъэшлэгъон). Ащ къекълэжышъ къуа-джэу Апэрэ Едэпсыкълэуа макло. Щарфэт ышлэщтыгъэу къуаджэм шыщ бзылфыгъэ илэ зэрэпы-лыр, ау ащ Иофыр нэсыпагъэм энэгъуагъэп — ишъуэ зыдэмыс ма-фэм тыригъафи ар къышагъ. Ху-гъэр ымышлэу Джэджэхъаблэ кызыгъэгъэжыкыи тлуанэу къаща-гъэр унэм исэу кытефэжыгъ. Башэ тыримыгъашлэу и Славик цыкълэу илэс нахь зымыныбжыкыи кырихыжыи, Щарфэт ятэ иуна-гъо къэкълэжыгъ.

Адыгэмэ зэрало хабзэу, гукъаор кызыдиклыштыр къэшлэгъуае. Ежыым зэралоу, клэлэхэмкълэу Тхъэм ынэшлэу кышыфагъэп. Апэрэ клэлэу Валерэ фэдэу Вячеслави пэсэ дэдэу идунай ыхъо-жыгъ.

— А охътэ кыным сымыллэу сыкызырэнэагъэр сэгъэшлэгъо-жыи, — ело Щарфэт ыгукълэ илэс чыжэхэм зафигъэгъэжыгъ. —

Джарэуштэу Щарфэт илфыгъэм дэкълэжыгъэп, адрэми башэ ты-римыгъашлэу кышагъ.

Дзэм къулыкълэу кышынухи Бачэрые кызыгъэгъэжыкыи ядэжэ къэмыкълэжэу ышынахыжэ Аюбэу Узбекистан шыщ кълэлэу Коканд шыпсэурэм ыдэжэ екло-лагъ. Елгъэуэ ыш кытыригъэ-нагъ иунагъуи игъусэу ячылэ къэ-кълэжыныгъэ. Зэкълэ — Аюби, ишъ-хъэгъусэу Нюси, яклэлэхуэ Нико-лай, Александри, Владимири Ба-чэрые игъусэхуэ 1953-рз илэсым къуаджэм къагъэгъэжыгъ. Ятэ-янэхэм яунэ цыкълэу гушылэ-щыхы макъэм зыкыишлэтыжыгъ.

— Джащ шыслыгъэгъагъэ сятэ иунэ зи шыклагъэ имылэу сшы-хэм къафэзгъэнажыкыным игъо къэсыгъэу, сэри сызылыгъыжэ шымылэу бзыу шъхъафитым сы-фэдэу сыкълэнагъэу, — ело игу-къэжыжхэм ахэлъыхъухъажыгъэр нымом. — Нахыбэрэ сыклоштыгъэ сшыпхуэ нахыжыгъэу Шамхъан-дэхэм адэжэ, фэшъхъаф лыхылыгъэу тилэхэми сахъэщтыгъ.

Джащ фэдэу ыш Амэрзанэу (мыри бэрэ аусырэ адыгацлэхэм ашыщэп) къуаджэу Тэхуэтэ-мыкълэуае шыпсэурэм тхьамафэ горэм къэтын гухэлъ илэу фэ-кълэуагъэу ишылэныгъэ джыри фэхуыщт къэгъэзаплэм фэзыщэщт гъогум теуцауагъ. Мафэ горэм къуаджэу Шынджые кыкылыгъэ хулыгъыгъэ куп Амэрзанэу зыш-мысым тефэу къафэ-кълэуагъ. Уна-гъом исхэми Щарфэти ахэр янэ-лосагъэхэп. Башэ темышлэу унагъом ышхъэу къэкълэжыгъэм илофшлэн кыыхэкълэу Шынджые бэрэ зэрэклоштыгъэм фэшл ахэр дэгъоу ышлэхуэ кычлэжыгъ. Гу-хэлэу ялэр хьаклэхэм ащ кы-фалотагъ. Щарфэт ячылэ нысэ ху-

пчэдыжыкыи Иофышлэ макло, адрэм еджапълэм зегъазэ, унэгъо хызымэтым пылхэми ашлэн агъо-ты. Джащ фэдэ яшылэныгъэ бэп ыукълэуыдирэр, 1965-рз илэсым Абубэчыр идунай ехъо-жыи. Апэ-рз ишъузыгъэм ащ фигыотыгъэ-хэ Зулиматрэ (ари джы амыгъэ-федэжыгъэр бзылфыгъэцлэ дах) Мулиэтрэ а лъэхъаным унагъо-хэм арысыгъэх. Анахыкълэхуэ Уахы-дэт, Нэшэрдинэ, Савдинэ (мыхэ-ри уахътэм емыкълэу хэткълэжыкы-гъэх), Сарэ, мы унагъом зыкыи кы-фэхуыгъэхуэ Рэмэзанэрэ Аскэррэ джыри цыкълэу-гъэх. Ахэр зэкълэ Щарфэт изакъоу къылыгъэхэнагъэх. Ащ джыри зэ кышыгъэлэгъуагъ клэлэхэм яплун пстэуми апшэу зышлэрэ ыкли Иофшлэным зыш-зымыдырэр нэу зэрэщытыр. Ежы хэмыкылыгъэхэри ие шыпкълэхэри зыкли зэхидзыгъэхэп, ренэу зэ-фигъэдагъэх. Къуаджэм бэрэ кышыралоштыгъэ иклэлэу игъу-сэу ытыщ кълэжыкыи нахь гупсэ-фыщтэу, ау ежыым ар зыкли кы-ригъэкълэуштыгъэп. Ащ фэдэхэм арилоштыгъ: «Ахэр кызызгъэ-нэщтхэ закъор адрэ дунаим сы-зыкълэжыкълэ ары».

Иунагъо зэрэлу-жыкыи кыыхэкълэу Иоф ымышлэу Щарфэт шысыгъэп. Иофиш — чомыш, чэтахъо, хьа-мэм илофышлэ — здыгъэцаклэхуэ уахътэ кыкълэу. Ауэ, унагъом ис-хэр кызыкълэхуыгъэхэзэ, лэпылэ-гъушлоу кыкълэуоуцагъэх. Апэу Нэшэрдинэ механизатор хуыгъэ, Хъарыет шъхъэгъусэу кыыхыгъ, Муратклэ еджагъэхуэ зы клэлэу къафэхуыгъ. Ипшашгъэу Уахы-дэт Адыгэ педучилищымрэ уни-верситетымрэ кыыхыгъэх, посел-кэу Инэм шлэжагъ. Иклэлэу Али-иунагъо ис. Савдинэ шъхъэгъусэу фэхуыгъэ Гошмафэ зыхэхэр лъэ-шэу егъэразэх, яклэлэу Тимуррэ япшашгъэу Анжелэрэ дахуэ аплух, яунагъокълэу Мыекълэуапэ щэпсэу-х. Сари сатыушлэ техникумыр кы-зеухым Мыекълэуапэ псэу-плэ фэ-хуыгъ.

— Мыр сэ схэкълэу, мыдрэр ссынеп слоу сикълэхэмрэ пшъа-шъэхэмрэ зэхэсидзыхуэ зы та-кыкыи кысыкълэу-гъэп, зэкълэри сизгъэдэх, сплугъэх зэрэсфаль-кълэу, — ело Щарфэт. — Анахы-кълэхэр — Рэмэзанэрэ Аскэррэ, унэгъо дахэхэр ялэхуэ Мыекълэуа-пэ щэпсэу. Аужырэ клэлэм ыуж илэсисплэ фэдиз ыгъэшлэжыгъэр Тальэкълэу Абубэчыр. Ащ инасып кыыхыгъэп иклэлэушлэрэ ипшаш-гъэрэ къарыкълэуагъэр къылыгъэ-жыкыныр.

Гъэшлэ гъогум кышхуышлэ-щтыр зэкълэу цыфыр дунаим кызытехъокълэу Тхъэм ынатлэ кы-ретхэу ало. Илэс 90-м зыныб-жыкълэу шъхъадэкълэу Щарфэт шылэныгъэ гъогум шыпэклэжы-гъэ пстэури тхылъ тхыгъэм фэдэу ышхъэ шызгъэгъагъ. Гупшысэ-хэм бэ ар зыфашэжыгъэр. Кын-хэр зыбгъу ешых, адыкълэу гушлуа-гъохэр кышышхъэжыкыныр.

— Кыныбэ кызыпсычыгъэми, Тхъэм гушлуагъоу кысыфыхы-гъэмкълэу лъэшэу сыфэраз, — ело Щарфэт.

Джащ фэдэу ало гъашлэм иу-лэ-гъэ пстэури уахътэм егъэжы-хуэ. Тэрэз ар, ау сэ сишлэшлэ, ащ ыгъэжыжыгъэр нэкълэу плэ-гъуэрэр ары. Гукълэ зэхашлэрэр зэрэмыкыжыштыр илэс 90-м ехъоу кыкълэу-гъэ гъэшлэ гъогу кыыхэм Щарфэт шлушэтыгъ.

Щарфэт, бгъэшлагъэр дышэу бгъэрылхъэу, джыри къэбгъэ-шлэщтыр насып лъэпфэу, уыбын шыщ пстэуми яфабэ орклэу мыкълэуасу, уилахылышхышхэм ятхъагъо уишылэныгъэ иплэш-хъагъэ шъабэу тичлыгу бэрэ уте-тынэу сыпфэлэло.

ЛЛЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбыл.

Сурэтым итыр: **Щарфэт ибын-рэ инысэхэмрэ ашышхэм ахэс.**

ГЪОМЫЛАПХЪЭХЭМРЭ УАСЭХЭМРЭ

Президентым иунашъо рыгъуазэхэзэ...

Цыфхэм, анахъу социальнэ лъэныкъомкӀэ икъоу мыхуамагъэхэм, ягумэкыгъохэр нахь макӀэ шыгъэнхэм фэшӀ кӀуачӀэ зилэ законодательствэмрэ Урысые Федерацием

и Правительствэ 2010-рэ илээсым бэдзэогъум и 15-м номеру 530-рэ зытету кыдигъэкыгъэ унашъомрэ атегъэпсыкыгъэу Адыгэ Республикэм и Президент 2011-рэ илээсым мзэае и 14-м номеру 15 зытету кыдигъэкыгъэ УказымкӀэ сатыу осэ тегъахъоу илэр проценти 10-м шыуамагъэкӀэу лугъэкыгъэн фэе гъомылэпхъэ лъэпкхъэу ыгъэнэфагъэхэм нэмыкӀ гъомылэпхъэ лъэпкхъэри ахигъэхъагъэх. ЫпӀэкӀэ ыгъэнэфагъэгъэ гъомылапхъэхэм (хъалыгъум, шэм, чэмытхъум, кыкыкхъэрэм ахшылыкыгъэ дагъэм, кӀэнкӀэм) ахигъэхъожьыгъэх: былымылэр (кӀупшхъэ зыхъамылър хэмытэу), кӀоляр (кӀупшхъэ зыхъамылър хэмытэу), мэлылър (кӀупшхъэ зыхъамылър хэмытэу), чэтылър (копкхъэр хэмытхъу), пцэжые зэпкырымыхыгъэ гъэщтыгъэр, шъоушыгъу хъаджыгъэр, шыгъур, щаир, коц хъаджыгъэр, хъамцый хъалыгъур, хъамцый-коц хъаджыгъэ зэхэгъэкӀухъагъэм хэшылыкыгъэ хъалыгъур, пындыр, фыгур, гречкэр, вермишелър, картофыр, къэбаскэр, морковыр, мылэрысэр. Адыгэ Республикэм и Президент и Указ сатыушӀ организациехэм игъо афильгъугъэхэр зэрагъэцӀэкъыкхъэр шыкӀэр къедгъэуатэ тшӀонгъоу уасэхэмрэ тарифхэмрэ кӀэралыгъо гъӀорышӀаӀэ ахэлхъэгъэнымкӀэ Адыгэ Республикэм и ГъӀорышӀаӀэ ипашъу Псыушъо Юсыф джырӀагъэ зылудгъэкӀагъ.

— Президентым иунашъо игъо зэрафильгъурэм тетэу, — еӀо Юсыф, — зыцӀэ къепӀогъэ гъомылэпхъэ товархэм ауасэхэр агъэпсыжхэмэ тшӀонгъоу сатыушӀ организациехэм лъӀулкӀэ зафӀдгъэзэгъагъ. Ащ пӀалъэ зытешӀэм ыуж республикэм ипашъэ иунашъо игъоу афильгъугъэр сатыушӀ организациехэм зэрагъэцӀэкъыжырым ехыӀлӀгъэ уплӀэкӀунхэр гъэтхапэм и 18-м зэхэтшӀгъагъэх. ТиӀофышӀэхэр ащӀагъэх тучанхъу «Магнит», «Псыфаб», «Титан», «Спутник» зыфиӀохэрэм. УплӀэкӀунхэм нафэ къашӀыгъ сатыушӀ организациехэм уасэхэм дэхӀкӀаеу къазэрацагъэкӀагъэр.

ТигушыӀгъу шысэу кытфыхыгъэхэм къагъэшъыпкӀэжыгъ, мыбӀшхэм, гъомылапхъэхэм ауасэхэм къазэращыкӀагъэр. ГушыӀэм пае, тучанхъу «Магнитым» мзэае картоф килограммыр сомэ 37,7-кӀэ шащӀыгъэм, гъэтхапэм и 18-м ехъулӀэу сомэ 33-м нэсэу кырагъӀыхыгъагъ. Ащ сатыу осэ тегъахъоу илэр проценти 9,4-рэ. Сомэ 35,8-рэ зыосэгъэ бжыныр сомэ 31,4-кӀэ (сатыу осэ тегъахъор проценти 9,9-рэ) ащӀыгъ. КъэбаскӀэм сомэ 41,6-рэ ыосагъэм, джы сомэ 34,7-м нэсэу (сатыу осэ тегъахъор проценти 9,9-рэ) кышыкӀэгъагъ. Мылэрысэ килограммыр сомэ 59,2-кӀэ ащӀыгъэм, сомэ 52,3-м нэсэу (сатыу осэ тегъахъор проценти 9,9-рэ) кырагъӀыхыгъагъ.

Тучанхъу «Псыфабэм» зырызыщэ уасэу шагъэфедэхэрэри Президентым иунашъо игъоу афильгъурэм зэрэтекӀырэ шылагъэп пӀоми хъушт. Грамм 900 зионтгъугъэ фыгу пакетыр со-

мэ 51-кӀэ мзэае ащӀыгъэмэ, сатыу осэ тегъахъор проценти 10,2-м шӀомыкӀынэу агъэпси, уасэр сомэ 45-м нэсэу кырагъӀыхыгъ. Шъоушыгъу хъаджыгъэ килограммы сатыу осэ тегъахъоу илэр проценти 10-м шӀомыкӀынэу агъэнафи, сомэ 42-м ычӀыпӀэкӀэ сомэ 39,6-кӀэ ащӀыгъ. Морковь килограммым илугъэкӀын сатыу осэ тегъахъоу илэр проценти 10,6-м шӀомыкӀынэу зэрагъэнэфагъэм ишӀуагъэкӀэ ыуасэ нахь макӀэ хъугъэ. Сомэ 51,5-рэ зыосагъэр джы сомэ 39,5-кӀэ ащӀыгъ. КъэбаскӀэ килограммыр сомэ 39-м кыкӀи, сомэ 35,5-м кынынэсыгъагъ. ЫпӀэкӀэ сомэ 38-кӀэ ащӀыгъэ бжыныр килограммыр сомэ 36,5-кӀэ ыуагъэкӀыштыгъ.

Тучанхъу «Титаным» гъомылэпхъэ зэфӀшхъафхэм зырызыщэ уасэу Ӏэм кышӀыгъэкӀагъ. УплӀэкӀунхэр зашыгъэгъэхэ мафэм ехъулӀэу зыуасэ къеӀыхыгъэхэм ащыщыгъэх пындыр, кӀэнкӀэр, кыкыкхъэрэм ахшылыкыгъэ дагъэр. Ахэм сату осэ тегъахъоу Ӏлэр проценти 10 — 10,25-м шӀокыштыгъэп.

Тучанхъу «Спутникым» мзэае елгытыгъэмэ, гъэтхапэм зыуасэ кышыщыагъэкӀагъэхэм ащыщыгъэх шъоушыгъу хъаджыгъэр, картофыр, къэбаскӀэр, морко-

выр, мылэрысэр ыкӀи социальнэ мэхъанэ зилэ нэмыкӀ гъомылэпхъэ лъэпкхъэм янахыбэр. Мзэае сомэ 40,7-рэ зыосэгъэ шъоушыгъу килограммыр сомэ 39,6-м, сомэ 36,9-кӀэ ащӀыгъэ къэбаскӀэр сомэ 34,4-м, сомэ 37,5-рэ зыосэгъэ морковыр сомэ 36-м, мылэрысэ килограммыр сомэ 61,2-кӀэ ащӀыгъэр сомэ 60-м анэсэу кырагъӀыхыгъагъэх. КъӀуагъэмэ хъушт аужырэ тучанхъу зыцӀэ къетӀуагъэм Президентым и Указ

ипроект игъэхъазырын зыфэжыгъэгъэхэ лъэхъаным ехъулӀэу уасэхэм къазэращыцагъэкӀэгъагъэр.

Джаш фӀдэу муниципальнэ образованиеу «Кошхъэблэ районым» ит тучанхъу «Гъомылапхъэхэр» зыфиӀоу С. Г. Шышхъэм ыкӀи «Гъомылапхъэхэр» зыфиӀоу А. К. ГошкӀом яунаехэм гъэтхапэм и 18-м ехъулӀэу ыпшӀэкӀэ зыцӀэ кышӀетӀогъэ гъомылэпхъэ лъэпкхъэм сатыу осэ тегъахъоу ащырагъэхэр Президентым и Указ игъоу афильгъурэм шӀокыштыгъэхэп.

— ТафӀраз, — кыӀотагъэхэм къахегъэхъожьы Псыушъо Юсыф, — зыцӀэ къетӀогъэ ыкӀи нэмыкӀ сатыушӀ организациехэм япашӀэхэм социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылапхъэхэм ауасэхэр дэмыгъэкӀоегъэнхэм ехыӀлагъэ Ӏофыгъохъу хабзэм зэрихъэхэр къазэрагурыӀохэрэм ыкӀи ахэм зэрадырагъаштэрэм пае. ГухӀкӀ нахь мышӀэм, социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылэпхъэ товархэм ауасэхэм зыпкытыныгъэ ахэлхъэгъэным ыкӀи АР-м и Президент игъоу афильгъугъэхэр гъэцӀэкъыжыгъэнхэм зэфӀдэу сатыушӀ организациехэм япашӀэхэм

ялахышӀу хашӀыхъэ пӀон плӀэкыштыгъ. Социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылэпхъэ товархэм ауасэхэм яхыӀлӀгъэ мониторингым епхыгъэу гъэтхапэм и 10-м муниципальнэ образованиеу «ТэхъутмыкӀое районым» иадминистрации кытлыгыгъӀэсыгъэ къэбархэм язэхъфын джаш фӀдэу зэфӀхысыжы уигъэшӀышт.

Юсыф пчыагъэу ыгъэфедэгъэхэм нафэ кызырӀташыгъэмкӀэ, а мафэм ехъулӀэу районым исатыушӀыпӀэхэм ащылагъэкӀырэ гъомылэпхъэ лъэпкхъэм сатыу осэ тегъахъоу Ӏлэр АР-м и Президент и Указ игъоу афильгъурэм шӀокыштыгъ. ГушыӀэм пае, шэм сатыу осэ тегъахъоу илэр проценти 18,18-м, чэмытхъум — проценти 12,90 — 15,15-м, кыкыкхъэрэм ахшылыкыгъэ дагъэм проценти 15,79 — 17,24-м, кӀэнкӀэм — проценти 14,71-м, чэтылым (копкхъэр хэмытхъу) — проценти 23,46-м, крупэхэм — проценти 14,29 — 27,66-м, хэтэрыкӀхэм — проценти 14,29 — 20-м, мылэрысэр — проценти 22,22-м амыӀэсыштыгъэх.

Поселкэу Яблоновскэм дэт сатыушӀ организациехэм (ООО-у «Янтарь», ООО-у «Пахыр», ООО-у «Гъомылапхъэхэр», Л. В.

Марцевам и ИП) ащагъэфедэрэ сатыу осэ тегъахъохэр Адыгэ Республикэм и Президент и Указ игъоу афильгъурэ проценти 10-м ащышӀокыштыгъэп.

— Арыш, АР-м и Президент и Указ кызыдкыгъэм кышыублагъэу уасэхэм къащыкӀагъэу уплӀэкӀунхэм къагъэлъэгъагъэм, ахэм зыпкытыныгъэ нэшэнэ пытэ ахэлъ хъуным Ӏофыр джырӀэкӀэ пэчыж, — еӀо Юсыф. — Ащ кыхӀэкӀэу, шӀонгъоныгъэ физилэ ведомствэхэм, муниципальнэ образованиехэм яадминистрациехэм Адыгэ Республикэм и Президент и Указ игъоу афильгъухэрэр икӀу фӀдизуу гъэцӀэкъыжыгъэнхэм епхыгъэ Ӏофыгъохэр зрахъэх.

ТигушыӀгъу кызырӀтагъэмкӀэ, предприятиеу кызышӀыхэрэм зэрӀуагъэкӀырэ уасэхэм ыкӀи зифӀшӀошӀ министрствэхэмрэ ведомствэхэмрэ сатыу осэ тегъэхъо анахь макӀэу агъэнафэхэрэм ашӀомыкӀэу гъомылэпхъэ товархэр цыфхэм ящӀэгъэнхэ гухӀлым пае, ЗАО-у «Киево-Жураки» зыфиӀорэм кышыцагъэхъазырыр кӀоляр (бӀдзэршӀыпӀэм гурыт уасэу шыриӀэр сомэ 197,94-м нэсымэ, ащ зырызыщэ уасэу илэр сомэ 130-м кышыублагъэу 170-м шӀокырэп) квалэу Мыекъуапэ имуниципальнэ бӀдзэршӀыпӀитӀу ащылагъэкӀынэу агъэнэфагъ. Джаш фӀдэу республикэм икӀалэхэм ыкӀи ирайонхэм зыгъэпсыфыгъо мафэхэм ермэлыкхъэр ащызэхӀэхъэз ашӀышт. Адыгэ Республикэм ишӀоляр 2011-рэ илээсым республикэ ермэлыкы 3 ыкӀи зыгъэпсыфыгъо мафэхэм ателытэгъэ ермэлыкы 136-рэ зэхашӀтэу агъэнэфагъ. Тызыхъхъэгъэ илээсым кызыублагъэм кышыублагъэу муниципальнэ ермэлык 49-рэ зэхашагъэ. Зэхъубытэгъэ шӀыкӀэм тетэу зипродукции ӀузыгъэкӀырэ фермер ыкӀи унэе хызмэтшӀаӀлэхъу, гъомылэпхъэшӀ ыкӀи перерабатывающэ промышленностым хъхъэрэ предприятиехъу республикэм итхэр ахэм ахэлэжыагъэх.

Гъэтхапэм и 19-м муниципальнэ образованиеу «Квалэу Мыекъуапэ» зыгъэпсыфыгъо мафэм тефӀэр ермэлыкхъэу шыкӀуагъэм гъомылэпхъэ зэфӀшхъафхэр бӀдзэршӀыпӀэ уасэхэм анахь пыутэу шацагъэх. Чэмытхъу килограммыр бӀдзэршӀыпӀэм сомэ 200-м ехъулӀэу шащӀэмэ, ащ ермэлыкым уасэу шыриӀагъэр сомэ 120-м шӀокыгъэп. Джаш фӀдэу кӀэнкӀэм бӀдзэр уасэу илэр сомэ 31,89-мэ, ермэлыкым ар сомэ 29-кӀэ шащӀыгъ. Сомэ 44,40-м ычӀыпӀэкӀэ шъоушыгъу килограммыр сомэ 40-кӀэ ащӀыгъ.

— ИкӀуахым кыхъэгъэхъожьы шӀонгъу, — еӀо Юсыф, — социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылэпхъэ товархэм ауасэхэр инэу дэмыгъэкӀоегъэнхэр Адыгэ Республикэм игъэцӀэкӀаӀо хабзэ инӀплӀэгъу ренэу зэритыштыр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ГушчыІэ дэхабэ рапэсыгъ

УЛЭПЭ гурыт еджапІэм ипашэу Гъунэжыкыо Асыет илэс 55-рэ зэрэхугъэр блэкІыгъэ мазэм хигъэунэфыкІыгъэ. КІэлэгъэджэ шлагъом имэфкІ мафэ фэшІ илофшІэгъухэр, ригъаджэхэрэр, къоджэдэхэр къыфэгъушугъэх, гушчыІэ дэхабэ кырапэсыгъ.

Асыет илэс 30 фэдиз хъугъэу гъэсэныгъэм исистемэ Іоф шешІэ. «Народнэ просвещением иотличник» зыфиІорэ шытхуцІэр иІ, апшээрэ категория зилэ КІэлэгъэадж, илэс зэкІэлъыкІохэм къакоцІ шытху тхылъ пчъагъэ къыфагъэшъошагъ. ИКІэлэгъэаджохэм ашыщыбэхэм зэнэкъокъухэм хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къащыдахыгъ. ХимиемкІэ зэхашээрэ олимпиадэхэм ярайон комиссие ижюри итхамат, нэмыкІ гъэхъагъэу иІэри макІэп.

Илэсыбэ хъугъэу ны-тыхэм язэлукІэхэу къоджэ еджапІэм шызэхашэхэрэм бзылфыгъэхэр нахьыбэу, хуылфыгъэхэр мэкІэ дэдэу къаІуалІэштыгъэх. Ау, мызэгъогум къырагъэблэгъагъэхэр тыхэр арых. А къэбарым зэрэчылэу гумэкІыгъо хидзагъ — сыд шыуу къэхугъэр? Сыда хуылфыгъэ Іоф хъугъэу зытегушылІэштхэр?

Ау сабыйхэм альэныкыокІэ зи гумэкІыгъо шылагъэп. Зэрэхабзэу, бэ зышІэрэм ипшъэдэ-

кІыжы нахьыб. Хъугъэ-шІэгъэ гомыІухэу Интернетым кІыхьэхэрэм КІэлэгъэаджэхэр агъэгумэкІыштыгъэх. Ны-тыхэм зэфыщыгъыкІэ дэй зэфыраІэ хъумэ, ар зылгъэгъурэ сабыим изекІуакІи зэрэмьдэгъуштыр къагурагъэлоныр, ащ тегушылІэхэр ары КІэлэгъэаджэхэм пшъэрылъ шъхьаІэу ялагъэр. Іофтхьабзэм КІэщакІо фэхъугъэр Гъунэжыкыо Асыет ары. ШыІэныгъэм, адыгэ шэн-хэбзэ зэхэтыкІэхэм къахихи еджапІэм идиректор доклад гъэшІэгъон кышшыгъ.

Улапэхэр ялфыгъэхэм зерафэгумэкІыхэрэр кэпшІэнэу а уахътэм еджэпІэ сагум цІыфыбэ кышшызэрэугъоигъ. Сэри сиІофшІэгъумэ, езгъэджагъэхэу, джылы хъугъэхэу, зисабыйхэм апае къэзэрэугъоигъэхэм сахэкІокІагъ.

Асыет сыфэгумэкІы: псын-кІагъоп ныІа мощ фэдиз хуылфыгъэмэ апашъхэу укыиуцоннышъ бгъэдэлонхэр. Ау ІэнатІэу узыІутыр бгъэцкІэн фаеу зэрэщыгым укыкыонэжы. Сэри сиІофшІагъэу пшъыпкъыныгъэ хэлъ, цІыфхэр зэкъозыгъэуцон зылгъэ-кІырэ, ахэм шъхьэклафэ афззышІырэ КІэлэгъэадж. Ащ кІыхьэ-кІыкІэ, коллективэу зыхэтым сыд фэдэ Іоф кыфыкыокІыгъэми, зэшІуихын елэкІы. Ны-тыхэми, сабыйхэми дэгъоу ашІэ: «ШІэ-ныгъэм узыІэпешэ ащ ухэзыщэ-

рэ КІэлэгъэаджэр цІыфгъэшІэгъонэу, Іушэу, шІэныгъэм гур фигъэблын ыпъэкІымэ». Джащ фэдэ КІэлэгъэаджэу цыт Гъунэжыкыо Асыет. Ащ иурокхэр сыдигъуи гъэшІэгъоных, хьышъэми уахъэн, джырэ уахътэми зышъуагъэпІыыхан альэ-кІы. КІэлэгъэаджэу КІэлэгъэаджэмрэ зэрэ-зэфыштыхэм, мы нэбгыритІум азыфагу зегурыІоныгъэ илгыным ащ мэхъанэшхо ареты.

Зэхэхэр Асыет кы-зэлуйхызэ, гушылэ фа-бэхэмкІэ цІыфхэм за-кыфигъэзагъ: «Лы-тэныгъэ зыфэсшІырэ сикъоджэгъу лъапІэ-хэр, непэ тызыфизыІуагъэр тисабыйхэм яІоф ары. ТхьэмкІэ шыкур, ахэр ІорышІэх, мыхьомышлагъи зрахахэрэп, милици-ем иучет хэт КІэлэгъэаджэу тиІэп. Ау джыри Іоф зыдэтшІэн фэе лъэныкыоу тиІэр макІэп».

Улэпэ гурыт еджапІэм гъэхъагъэу иІэхэм, илэсныкыо еджэгъум зэфэхьысыжэу фэхъугъэхэм директорыр къаегушылэгъ. Тым унагъом мэхъанэ шъхьалэ зэрэщиубытырэр, ащ изекІокІэ-шыкІэхэм сабыим шысэ зэра-тырихырэр агу кыгъэкІыжыгъ.

КІалэхэми пшъашъэхэми тым ифэбагы, ащ ишІулэгъуи ящы-кІагъ. Ау унагъом гъэсэныгъэ-пІуныгъэ дэгъу шагъотыным пае нымрэ тымрэ зэгъусэхэу, теу-бытагъэ яІэу зэдэлэжъэнхэ фае. Ахэр зыч-зыпчэгъоу зэготынхэ фае. Алахьым ерэмьд ахэр зы-рызхэу ясабыйхэм альэгъунхэр. Ащ дакІоу уикІалэ имыщыкІэ-гъабэ фапшІэмэ, шыогъэкІы. Уисабый ушъхьасэу, мыхъун ышІэмэ зыдемыгъэшІэжы зы-хьукІэ, ар огъэкІоды, шыІэны-

гъэм гъогу пхэндж кышшыхы. Къэзэрэугъоигъэхэм ашыщ-хэм упчІэхэр къатых:

— КъызфэлІуагъэр зэкІэри шыпкъэ, ау сабыим ифитыны-гъэхэр мыукъогъэнхэм пае сы-дэуштыр ны-тыхэри, КІэлэгъа-джэхэри зекІонхэ фая?

АщКІи джэуап шыІ. ЗэкІэ кызыщещэерэ сабынгъор ары. Пуныгъэм еклІлэКІэ тэрэз кы-фэбгыотын фае. Ащ зыфэбгыэ-сэн, Іоф зылдэпшІэжыын, шысэ тэрэзхэр уилфыгъэхэм ягъэ-лэгъун фае. Ны-тыхэр, КІэлэ-егъаджэр зэдэлэжъэ зыхьукІэ, егъэзыгъэ Іоф кыыхъащтэп са-быим адыгабзэр зэригъэшІэ-штыми, еджапІэм клон фаеми, гъогузекІонным ишапхъэхэр зэ-ригъэшІэштыми. Лъагъоу зытед-гъэуагъэм тетэу ищыІэныгъэ гъогу рыкІошт.

Зэхэхэм хэлэжыагъэхэм ты-хэм ясовет хадзыгъ. Ащ хэхъа-гъэхэр Маушэ Заур, НэтІео Сэ-фэрбый, Шъэрджэс Сыхъатбый, Симболэт Мурат, Гъубжэкыо Тимур, Нэфышъ Мурадин.

— Тыхэм кызырээздырагъэ-штагъэм фэшІ сафэраз, тапкІэ зэхэтщэшт Іофтхьабзэхэм шІуа-гъэ къатынэу сысэгъугъы, — кыІуагъ Асыет.

Мыщ фэдэ зэхэхэу мэхъанэ-шхо зилэр зэхэзыщэгъэ Гъунэ-жыкыо Асыет тэри тыфэгушІо, игухэлъышІухэр кыдэхъунхэу тыфэлъаІо.

ПШЫКЪЭНЭ Май.

къ. Улап.

Сурэтым итыр: **Гъунэжы-кыо Асыет.**

ОрэдыІо ныбжыкІэхэр шІу альэгъух

БлэкІыгъэ тхьамафэм Хьакурынэ-хьаблэ культурэм и Унэу дэтым цІыф-хэр чІэзэрэмьгафэхэу зы пчыхьэм тІо кышшызэрэугъоигъэх. Ащ тыгу кыгъэ-кІыжыгъэ илэсыкІэм икыыхъагъум къалэу Мыекъуапэ, ащ фэдэ зыкІи къэ-мышхугъэу, орэдыІоу Дзыбэ Мыхьамэт зэлъыпытэу концертхэр плІэ кызырэ-щитыгъагъэр. Ахэм къагъэлыагъо эстра-дэм иорэдыІо ныбжыкІэхэр цІыф жьу-гъэхэм шІу зэралэгъугъэхэр, якъэгэ-лэгъонхэм япІыныхэр ыкІи яорэдхэм ядэлунхэр зэрэкІасэр.

ЕтІани орэдыІохэр яцІыкІугъом кы-щегъэжыагъэу пшІэщтыгъэхэу, ясэнау-щыгъэ кызырээзІуахыгъэр уинэрылэгъ-гъугъэ зыхьукІэ, илыагъэу уащэгъушІу-кІы. Джары Шъуджэн районым шы-псэухэрэм зэлъашІэрэ орэдыІохэу Нэ-чэс Анжеликэ, Эльдар Айдэмыр, Дзыбэ Мыхьамэт ыкІи Быштэкъо Азэмат зэгъу-сэхэу концерт кышшатынэу кызыкІохэм цІыфхэм гуапэ зыкІащыхугъэр.

Концертхэр кызагъэлэгъошт мафэр къэмысызэ билетхэр ащэфыгъэхэгъэх, хэныгъэхэри бэу къэнэгагъэх. Концер-тым еплъыхэрэр Іэгутео мэкъэшхоКІэ орэдыІохэм къапэгъокІыгъэх. Апэу сце-нэм Эльдар Айдэмыр кытехагъ. Кон-цертыр зезыщэрэм Айдэмыр илэсиплІ нахь ымыныбжыгъэу апэу сценэм кызы-рэтэхъэгъагъэр цІыфхэм агу кыгъэкІы-жыгъ. Ащ иорэдхэри ымакІи ныбжы-кІэхэм агу рехых, ежыр сценэм шы-жыкыарз, цІыфхэр егъэчэфых, зыми хэмыкІокІэрэ орэдыІу.

Нэчэс Анжеликэ адыгэ эстрадэм игуа-щэу плытэнэу тефэ. Орэдхэр етхых, композитор, орэдыІу. ИгъашІэ зэрэщы-тэу эстрадэм рипхыгъ. Иусэхэр шІулэгъ-гъум, гъашІэм, ныбжыкІэгъум афэгъэ-хыгъэх. Зыхэтхэми, цІыфхэми шІу альэгъу.

Дзыбэ Мыхьамэт пшынэо Іэпэласэу къэтэджи, ошІэ-дэмышІэу сценэм апэ-рэу оред кызыщыІуагъэм кышщегъэ-жыагъэу жьы кІи ыгумэхыгъэх. Иорэд-хэр зытетхэгъэ касетэхэр зэлэпахызэ цІыфхэр апэ ядэлүштыгъэх, зымылэгъ-гъугъэхэр ар зыфэдэм ыкІи зышыщым къаІэупчІэщтыгъэх. ЕтІанэ сценэм кытехафэ емыжэжышъухэу едэлүшт-

хэр ежэхэу хъугъэ. Зырымтэкъухъа-жыгъэ, зэрэадыгэ кІалэр зэрэщымыгу-пшэрэр кыыхэщэу, нэхъой иІэу ар сце-нэм тет. Иорэдхэр цІыфхэм якІасэх, пчы-хъэзэхъэхэм, унагъохэм, автомобилэу зэрэтІысхьэхэрэм ащадэлүх.

Быштэкъо Азэмат эстрадэм ахэм аужыІо кыыхъагъэхэм ашыщ. Иорэд-хэр ныбжыкІэхэм якІасэх, агу ри-хьыхэу ядэлүх. ОрэдыІо ныбжыкІэхэр Адыгеим имызакъоу Къэбэртэе-Бэлъ-къар ыкІи Къэрэщэе-Шъэрджэс респуб-ликэхэм ашыпсэухэрэми аІокІэх, оред-хэр къафалэх.

Шъуджэн районым къуаджэ къина-гъэп концертым еплъынхэу цІыфхэр кымыкІыгъэхэу. Гъунэгъу районхэми, къуаджэхэу Улапи, ХьаКІэмзыи, Еджэр-къуаи къарыкІыгъэхэр залым чІэсы-гъэх. КонцертитІум жьы кІи цІыфыбэ яплъыгъ. АдыгабзэкІи урысыбзэкІи оредхэр къаІуагъэх. НыбжыкІэхэм апае оред псынКІэхэри, адыгэ оредыжхэри ахэм ахэтыгъэх. Залым чІэсыгъэ сабый-хэр зэпымыоу кэшъуагъэх.

Хабзэ зэрэхугъэу, концертым кІэух кыфэзвышшыжыгъэр оредыІоу Дзыбэ Мыхьамэт. «Кобэщычхэм яорэд» зы-фиІорэ оредыжъэу нахьыбэм ашыгъу-пшэжыгъэр кызыхедзэм, ащ нэс укыІу-тэу шысыгъэ Кобэщыч Гупсэнэ цІыкІу-ми зыфэлэжагъэп, «Мыхьамэт тэ тиорэд къело» ыІуи, тамэ кыгъокІагъэм фэдэу, къашъохэрэм ахэхъагъ.

Шыпкъэ оредым гукъауи гумэкІи зэ-рэпщыгъэгъупшэрэр, гур кызырэдиджа-ерэр, лъакъохэми, къыомыдэлужьхэу, пчэгум укызыррашэрэр. Концертым еплъыгъэхэр зэкІэ оредыІо ныбжыкІэ-хэм афэрэзэхэу, дэгъоу загъэпсэфыгъэу, чэфыхэу зэбгырыкІыжыгъэх. Дэгъугъэ тапкІи джащ фэдэу концертхэр нэмыкІ районхэми къащатыгъэхэмэ, ахэм къа-лэм къэмыкІошъугъэхэри, нэжъ-Іужъ-хэри къаКІолІэщтыгъэх, артистхэм цІыф-хэр агъэгъушІоштых.

ОредыІохэм яталант джыри нахь зы-кызылІуихынэу, шІулэгъоу цІыфхэм къафашыгъэр зэпымыунэу, ятворчествэ гуахъо хагъуатэу, тэри тагъэгъушІоу ти-Іэнхэу тафэлъаІо.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ЕджапІэм ихьэкІагъэх

ТхэкІо цІэрыІоу Кошбэ Пшымафэ илэс 75-рэ зэрэ-хъугъэм фэгъэхыгъэ зэхъ-хэ **«Тыгъэм оред фэс-Іо»** ыІоу Хьалъэкыо гурыт еджапІэм мэзаем и 26-м шызэхашэгъагъ.

Ащ КІэщакІо фэхъугъэх адыгабзэмрэ адыгэ литера-турэмрэкІэ КІэлэгъэаджэхэу, УФ-м лъэпкъ гъэсэныгъэм-кІэ иотличникэу ПсыІушъо Риммэрэ филологие шІэны-гъэхэмкІэ кандидатэу Шу-мэн Замирэрэ.

КІэлэгъэаджэхэр зипэшэ кружокхэу **«Апэрэ лъэбэ-кыухэр»**, **«Нэбзый»** зыфило-рэмэ ахэт еджакІохэр чанэу Іофтхьабзэм хэлэжыагъэх.

ЕджапІэм ихьэкІагъэх Кошбэ Пшымафэрэ Бэджэ-нэ Муратрэ. Адыгэ шыуашъ-хэр зыщыгъ КІэлэгъэаджэ-куп, пшынаор апэ итэу, хьа-кІэмэ апэгъокІыхи рагъэ-блэгъагъэх.

Классыр тхылъ кыгъэзлэгъ-гономкІэ, тхакІом итхы-гъэхэм атыхыгъэ сурэтхэм-кІэ зэгъэпшыгъагъ.

ТхакІом ищыІэныгъэрэ итворчэскэ гъогурэ игъэкІо-тыгъэу зэхэхэр зезыщэгъэ еджакІомэ къалотагъ. Иапэрэ усэхэу «Оредыр тыгъэм фэ-сІо», «Адэмые фэгъэхьы-гъэ усэр», «Сихэкъу — си-орэд» зыфиІохэрэм еджа-кІохэр ІупкІэу къаджагъэх. ТхакІом ирассказхэр, ипо-вестьхэр, ироманхэр джы-ри зэ агу къагъэкІыжыгъэх: «Сэтэнай», «Гум пае гу аты», «Мэфибл уай», «Къэгъэгъэ шъоф», «Чыгъ уджхэр», «Лыхъужхэм яхьас», «Мэ-зэгъо чэшхэр», «Шыпкъэу кычІэкІыжыгъэ гушыл», «Гъогу зэхэкІхэр», «КІэлэ-пІыкІу джэгукІэхэр», «Чы-фэ», «Дышъэ тас», «Къу-шъхьэтхым тет унэр» ыкІи нэмыкІхэри.

Кошбаем игушылэхэу «Сыд фэдэ сэтхыми чэш зэ-кІэлъыкІохэм Іоф сшІээз, зэпыгъо башэ кыдэмы-фэу сыхыным сесагъ. Ащ зэкІэлъыкІуакІэр нахь зэ-гъэфагъэ къэшлы, гупшы-сэу стхырэм хэлъыр нахь нафэу пхырыщыгъэ мэхъу, гухэлъэу сиІэр, зыкІэстхы-рэр, зыфэстхырэр сІэкІэмы-зэу КІэсэщы, къэзгъэлъа-гъохэрэр ренэу сынэгу кы-кІэсэгъэуцох, ахэм абгъукІэ сыщытэу зыфэдэхэр, яІокІэ-шІыкІэхэр, яшэн-гъэлсы-кІэхэр, язекІуакІэхэр сэлъэ-гъух, сфэгъэхъумэ шхыпэ макІэр, сэмэркъэухэр сэхэ-лэу сяплъы» зыфиІохэрэр ежэ тхакІом кыгъэзшып-къэжыгъэх. Повестэу «Мэ-фибл уай» зыфиІорэр чэш-мэфэ зауЛкІэ тедзэным зэ-рэфигъэхъазырыгъэри кы-Іотагъ.

Повестэу «Мэфибл уай» зыфиІорэр анахьэу агу зэрэ-рихьырэр еджакІомэ кы-хагъэщыгъ.

Повестым хэт геройхэм ящыІэныгъэ Хэгъэгъу зео-шхом ылыпкІагъ, ау чыгъоу кызыщыхъугъэхэм, цІыфхэм афыраІэ шІошъхъуныгъэр зэщыкыуагъэп. Образ шъхьа-Іэмэ ашыщэу Дэханэ ышъхьа-кІэ бэ ышъэчынэу хъугъэр, ау сыд фэдэрэ къини кы-уфагъэп. Дэханэрэ Къэсэй-рэ яобразхэр къырагъэлъэ-гъукІэу повестым шыщ пы-чыгъохэм я 10-рэ классым иеджакІохэр ІупкІэу къа-джагъэх, я 11-рэ классым ис еджакІомэ повестым те-хыгъэ кыгъэзлэгъонэу «Пшъэшъэ унэм» зыфиІо-рэр къашыгъ.

Пычыгъоу еджакІохэр кызызджагъэхэм «Аслъанбэ-икъамэхэр», «Чыфэ» зыфи-Іорэ тхыгъэхэр тыгу къагъэ-кІыжыгъэх.

Оред чэфыми, адыгэ мэ-къамэми жьынчэу классым зыщалэгъыгъ, адыгэ къашъо-хэми гур къыдащягъ.

Къэшлыгъо пстэуми ада-кІоу тхакІом итворчествэ фэгъэхыгъэ сурэтхэр инте-рактивнэ доскэм кышшынэ-фагъэх.

Кошбэ Пшымафэ ипро-изведениехэм ятхын лъа-псэ фэхъугъэхэр игъэкІоты-гъэу кыІотагъ, еджакІохэр ашІогъэшІэгъонэу тхакІом едэлугъэх. Зэхэхэр Кошба-ем ыгу зэрэрихыгъэр, ар зыгъэхъазырыгъэхэми, еджа-кІоу хэлэжыагъэхэми зэра-фэрэрэр, зэригуапэр хигъэу-нэфыкІыгъ.

ШІэныгъэлэжэу Бэджэ-нэ Мурат гушылэ ратыгъ. Ащ тхакІом фэгъэхыгъэ гу-шылэ фабэхэр кыІуагъэх.

ЕджапІэм идиректорэу Шумэн Аскэр, Хьалъэкыо къоджэ коим ипашэу Хьат-къо Хьазрэт яныбжыкІэ-гъум тхакІом итхылъхэм якІасэу зэраджэщтыгъэхэр къаІуагъ ыкІи тапэкІи гъэ-хъэгъэшІухэр ышІынэу фэ-лэІуагъэх.

Іофтхьабзэм кышшыгу-щылэгъэ КІэлэгъэаджэхэм анахь хагъэунэфыкІыгъэр Пшымафэ итворчествэ егъэ-джэн-пІуныгъэмкІэ мэхъа-нэ зэриІэр, игерой шъхьалэ-хэр непи шысэтехыпІэу зэ-рэщытхэр ары.

Псауныгъэ пытэ иІэу, тхылъ дэгъубэ кыІэкІэкІэу, нахьыбэрэ тхылъеджэхэм аІукІэн ыпъэкІэу шыІэнэу фэлэІуагъэх.

Зэхэхэм хэлэжыагъэхэм нэпэеплъ сурэтхэр атыра-хыгъэх.

ШУМЭН Замир.

Филологие шІэныгъэ-хэмкІэ кандидат, Хьа-лээкыо гурыт еджа-пІэм иКІэлэгъэадж.

АР-м и Къэралыгъо ансамблэу «Ислъамьер» илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъ

Дунаим щыцлэрылу, тегъэгушхо

Лъэпкъ искусствэр зышлогъэшлэгъонхэм тиреспубликэ концертэу гъэтхапэм и 24-м щалэгъугъэр ащымгъупшэжыщтэу тэлъытэ. Адыгеим и Къэралыгъо орэдыло-къэшоко ансамблэу «Ислъамьер» илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ пчыхъэзэхьэ филармонием щыкыуагъ.

... Филармонием ыпашъхэ тыщыт. Зэрэцлэхьащт билетыр зымыгъотыгъэр зы нэгырэп. Нахъышум щыгугъыхэрэр пчъэум Iурых. Концертым еплъы зышлогъомэ тахэплээш, тэгущло. Адыгэмэ язакъоп члахьэхэрэр. Урысхэр, къэндзалхэр, ермэлхэр, урымхэр, нэмыкхэри тинэлуасэхэм ахэтэ-лъагъох. Израиль, Тэхьутэмькуае, Кошхьаблэ къарыкыгъэхэр, фэшъ-хьафхэри нэплэгъум итых. Тыркуем щыпсэуштыгъэхэу хэкум къэзыгъэзэжыгъэхэр бэ мэхьух. Едыдж Мэмэтрэ ыкбоу Гушгаорэ матэм ит къэгъагъэхэр залым зэрэчлахьащтхэм егупшысэх. Мэщ-фэшлу Нэдждэт «Ислъамьер» ехьыллэгъэ къэбархэр хьаклэмэ къафелуагъ.

Егъэжъанлэр зыфэдагъэр

«Ислъамьер» зызэхашэм пашэу илагъэхэм, апэрэ лъэбэкхэр зэришлыгъэхэм концертыр зезыщгъэ Хьокло Сусаннэ къаегушчылагъ. А лъэхъаным филармонием идиректорыгъэр Хьот Заур. Ансамблэм иапэрэ художественнэ пашэр композиторэу Нэхэе Аслъан. КъашъохэмкIэ иапэрэ пашэр Хьоджэ Мурадин, ансамблэм иапэрэ директорыр Бэстэ Азмэт, оркестрэм иапэрэ пашэр Гъонэжыкыо Аскэр, орэдылохэм иапэрэ пашэр Нэхэе Тэмар.

«Ислъамьер» зыкырыплътын ылъэкIышт ансамблэ Адыгеим имызакъоу, Къыблэ шьолгырым

иунашъокIэ щыгъуцлэхэр къызыфаусыгъэхэм къафэгущылауагъ, тхыльхэмрэ бгъэхэлъ тамыгъэхэмрэ аритыжыгъэх. Ахьтэо Светлана, Къумыкъу Шамсудинэ, Мышгъэ Анзаур «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артист» зыфиорэ щыгъуцлэр къафаусыгъ. Нэхэе Азмэт «АР-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ Iофышлэшху» зыфиорэр къыфаусыгъ.

«Ислъамьер» Кавказ республикэхэм ащашлэ, ащагъэлъапIэ. Ар къеушыхьаты орэдылоу Мэщбэшлэ Саидэ Ингуш Республикэм изаслуженнэ артисткэ зэрэхъугъэр. Пчыхъэзэхьэхэм ащи щыфэгущылауагъэх.

Алексей Петрусенкэм юбилей зэлукIэм къыщылауагъ «Ислъамьер» дунаим зэрэщызэлъашлэрэр. Хэгъэгум иэкономикэ ехьыллэгъэ Iофыгъохэр зыщызэрэхъокIыхэр лъэхъанымрэ «Ислъамьер» зызэхашгъэ уахьтэмрэ зтефэх. Цыфхэм ягушъхэ кIуачIэ хэхъоныгъэхэр фэзышлын зылъэкIышт ансамблэу «Ислъамьер» щытыгъ, непи джары зэрэщытыр. Ащ ишлуагъэ-кIэ искусствэр зикласэхэр къыллэплэх, агъэлъапIэ.

«Ислъамьер» итворческэ хэхъоныгъэхэм дунэе мэхъанэ ялэу тэлъытэ. Пчыхъэзэхьэхэм къышыгушчылауагъэх Кубань и Къэралыгъо Академическэ къэзэкъ хор ихудожественнэ пашэу, Урысыем, Украинэм, Адыгеим январоднэ артистэу, композиторэу Виктор Захар-

ченкэр, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Чемышъо Гъазый, Къэбэртгэ-Бэлъкъарым къыкыгъэ купым ипашэу, композитор цлэрылоу, Урысыем, Адыгеим искусствэхэмкIэ изаслуженнэ Iофышлэшху Хьалупэ Джэбраилэ, Мыекъуапэ иадминистрации ипашэу Михаил Черниченкэр, Адыгэбалэ иадминистрации культурэмкIэ игъэIорышлэпIэ ипашэу Хьодэ Адам, нэмыкхэри. МэфэкIым епхыгъэ шIухьафтынхэр Нэхэе Аслъан, артистхэм къафашыгъэх.

Адыгеим иныбджэгъушлоу Виктор Захарченкэм зэхьэхэм къыщылауагъэм, къэбарэу къытфалотэгъэмэ афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет къыхиутыштых.

Концертыр

Къоджэбэрдкыо Мыхъамэт фэгъэхьыгъэ орэдымкIэ концертыр къызылауахыгъ. Рапсодиеу «Хьагъэуджым изэфаклу», орэдхэу «Гошгъэгъым игыбзэр», «Нэхэемэ я Хьэсас», «ЩырыгIым», «Си Пакъ» зыфилохэрэр, «Рондо Пшыналгъэр», «Пшынам фэгъэхьыгъэ къэбарыр», ижырэ орэдхэу ансамблэм бэмьшлэу ипрограммэ хигъэхьагъэхэр пчыхъэзэхьэхэм щылугъэх, къэшъуакIом ялэпIэсэныгъэ къагъэлэгъуагъ.

Концертым тигъэшлыгъэ гупшысэхэм джыри къафэдгъэзэжыщт.

Сурэтхэр зэхьэхэм къыщытырыхыгъэх.

Щытхьуцлэхэр къызыфаусыгъэхэр

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр ти Президентэу ТхьакIушынэ Аслъанрэ Правительствэмрэ ацIэкIэ «Ислъамьер», юбилей зэхьэхэм хэлажэрэмэ къафэгущылауагъ. АР-м и Президент

Нэплэгъум ит купхэм уадэлу пшIоигъо охьу. Мэщбэшлэ Исхьакъ, Бэджэнэ Мурат, КIэрэщэ Аслъанбэч, Цэй Аслъан, Нэпсэу Нихьад, Хьэпэе Арамбий, КIыкI Ерстэм, Пэрэныкыо Чэтиб, Стлэшъ Юр, Шъхьаплэжъохэу Къэсэйрэ Тэмарэрэ, тинэIосэ ныбжыкIэхэр бэ мэхьух.

— Волгоград сыкыкыгъ, — ело КIэрэщэ Аслъанбэч. — «Ислъамьер» иконцерт сеплты сшIоигъу.

— КIэрэщэ Аслъанбэч артист цлэрылоу ылъэгъугъэм ипчъагъэ тшIэрэп. «Ислъамьер» лъэшэу зэрэшлогъэшлэгъоным тыщыгуауэ, — купым хэтхэм ащыц къеIо.

Мышгъэ Азидэ Тэхьутэмькуае шеджэ. Ышнахьыжъэу Андзаур «Ислъамьер» иоркестрэ ипшынау. Азидэ зэрэгумэкIырэр ынэгъу кIэ-олъагъо. Ар орэдылу, дунэе фестивалхэм щыгъуцлэхэр къащыдихыгъ. Пшъэшлэ нагъом игупшысэхэр ансамблэ цлэрылом фэгъэхьыгъэхэу къытпцхьу... Залым тэри тычIэхьагъ.

Гандбол

Апэрэ ешIэгъур

«Адыиф» Мыекъуапэ — «Университет» Ижевск — 32:28. Гъэтхапэм и 25-м Санкт-Петербург щызэдешлагъэх.

ТелефонкIэ къатыгъ. Урысыем гандболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжэрэ командэхэу суперлигэм хэтхэр Санкт-Петербург щызэдешлэх. «Адыифыр» «Кубань», Краснодар, «Кировчанка» Санкт-Петербург мы мафэхэм адешIэшт.

Дзюдо

Непэ аухышт

Къыблэ шьолгырым дзюдомкIэ изэнэкъокъухэр Адыгэ къэралыгъо университетым щэкIох. Илъэс 23-м нэс зыныбжхэр апэрэ чыплэхэм афэбанэх. Зэнэкъокъур непэ аухышт.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилгэп-къэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакционер
зыдэшлэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Тemyр-Кавказ чыплэ гъэIорышлэпIэ, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъып-къагъэу къахафэ-хэрэмкIэ къэзыт-хыгъэхэм пшъэдэ-кIыжэ ахьы. Къа-тхэхэрэмрэ гъэзе-тым щылажэхэр-рэмрэ яеплъыкIэ зтемыфэн ылъэ-кIышт. Гъэзет-еджэхэм къыт-фагъэхьырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ыкIи къэ-зытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьа-жыкхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-IOГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4335
Индексхэр
52161
52162
Зак. 887**

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахьтэр
Сыхьатыр 18.00